

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

ANUL I Nr. 18

VINERI 8 OCTOMBRIE 1971

12 PAGINI — 1 LEU

SARCINI PRIORITARE

„Să punem permanent în centrul tuturor preocupărilor omul, educarea lui, ridicarea conștiinței sale, pentru că numai astfel el va putea participa în mod conștient, cu toate forțele, la făurirea propriului său destin, a propriei sale istorii“. Aceste cuvinte memorabile au fost rostite cu forța patosului revoluționar de secretarul general al partidului, cu prilejul deschiderii noului an universitar, cuvinte ce sintetizează și dezvoltă cu pregnanță caracterul profund umanist al politicii marxist-leniniste a Partidului Comunist Român. Ele arată, totodată, temeiul preocupărilor constante ale partidului și statului nostru socialist pentru dezvoltarea și perfecționarea învățământului.

Caracterizat ca factor principal de educație și cultură, învățământul ocupă un loc primordial în opera complexă de formare a omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă. Rolul social-politic al școlii crește cu atât mai mult astăzi, când întregul nostru popor înfăptuiește programul elaborat de Congresul al X-lea al partidului privind dezvoltarea bazei tehnico-materiale, ridicarea nivelului de cultură și a bunăstării tuturor celor ce muncesc. În vederea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate pe pământul scump al României. Nu o singură dată **tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU** a subliniat că edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate nu se poate realiza decât pe baza celor mai noi cuceriri ale gândirii și ale tehnicii universale. Gîndindu-ne numai la faptul că în acest cincinal vor trebui pregătite și date producției industriale peste un milion de noi cadre cu o înaltă calificare, stăpîne pe cuceririle tehnico-științifice, animate de adînci sentimente de responsabilitate față de destinele socialismului, de dragoste fierbînte pentru patrie și popor, ne putem explica justetea politicii partidului nostru de dezvoltare continuă a învățământului de toate gradele.

Trecerea la învățământul general obligatoriu de 10 ani, indicile ridicate de cuprindere la cursuri a copiilor de vîrstă școlară, continuarea studiilor în liceu de către peste 50% din tineri și aproape 40% din ei în școlile profesionale, pregătirea condițiilor pentru ca după 1980—1985 întregul tineret să urmeze un învățământ echivalent liceului, existența unui sistem de învățământ superior diversificat și armonios, construirea de noi școli și instituții de învățământ superior, cămine, cantine și internate, sporirea an de an a fondurilor destinate nevoilor școlii — vorbesc despre grija statornică a partidului pentru dezvoltarea și perfecționarea învățământului românesc.

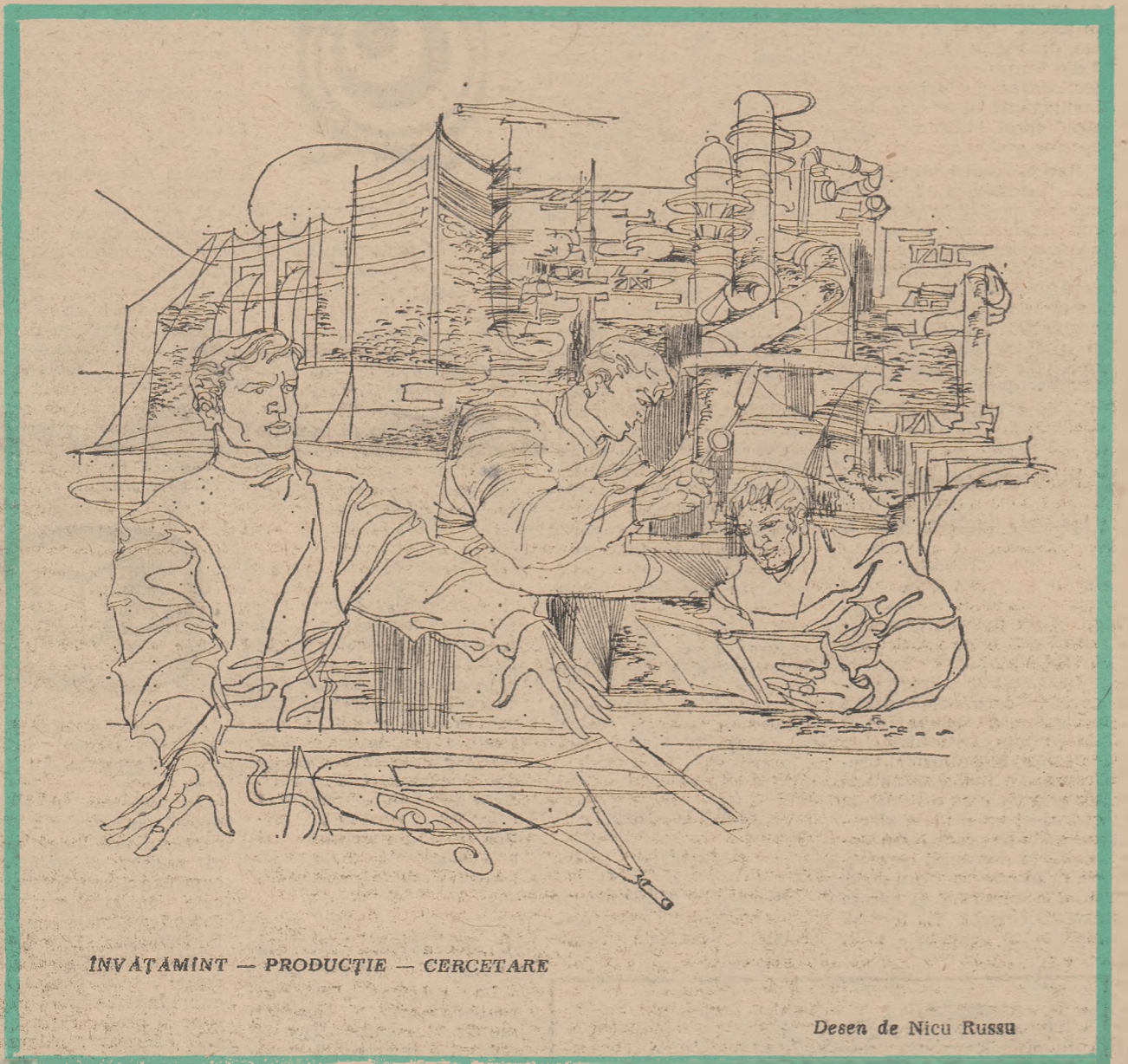
Toate succesele învățământului nostru s-au obținut pe fondul și ca rezultat al progreselor înregistrate în anii construcției socialiste în toate domeniile de activitate, ele confirmînd, o dată în plus, justetea politicii științifice a Partidului Comunist Român, care, călăuzindu-se după adevărurile general valabile ale marxism-leninismului, caută și găsește căile cele mai corespunzătoare condițiilor concrete din țara noastră, în vederea edificării cu succes a societății socialiste. În acest context, avem suprema datorie de a nu admite nici un decalaj între funcționarea școlii și dezvoltarea economiei și culturii țării, de a asigura legătura strînsă a învățământului cu viața, cu practica, de a ridica nivelul general al școlii, astfel încît ea să răspundă în tot mai bune condiții exigențelor de azi și de mâine ale societății noastre, cerințelor revoluției tehnico-științifice mondiale. În ultimă instanță, îndeplinirea acestei datorii are o însemnătate principială, pentru că pe măsura pregătirii tehnice a tinerei generații, a ridicării gradului de cultură al tuturor oamenilor muncii, a dezvoltării forțelor de producție și a perfecționării neconținute a relațiilor sociale, se accelerează procesul de dispariție treptată a deosebirilor esențiale dintre munca intelectuală și cea manuală, de formare a unui om al muncii de tip nou, înarmat cu cele mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii, cu o înaltă conștiință socialistă, de omogenizare și mai puternică a societății noastre socialiste.

Iată de ce sublinierea unor sarcini și directive prioritare pentru activitatea din învățământ, în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la deschiderea noului an universitar, are o deosebită semnificație teoretică și practică. În fața școlii de toate gradele este pus un program clar și complex. El trebuie realizat în mod exemplar.

NICOLAE CEAUȘESCU:

„Atît învățătorul, cît și profesorul, inclusiv profesorul universitar, trebuie să fie un educator în sensul cel mai larg al cuvîntului. El trebuie să asigure atît predarea cunoștințelor de specialitate pe baza celor mai noi cuceriri, cît și înarmarea tînărului cu cunoștințe sociale, educarea lui, pentru a deveni un bun cetățean al patriei, un bun constructor al socialismului și comunismului.“

(Din cuvîntarea ținută la mitingul consacrat deschiderii anului de învățământ universitar 1971—1972).

ÎNVAȚĂMÎNT — PRODUCȚIE — CERCETARE

Desen de Nicu Russu

ÎN ACEST NUMĂR:

- CONSULTAȚIE PENTRU PROFESORII DE ȘTIINȚE SOCIALE • PERFECȚIONAREA ÎN IPOSTAZA PERFECTIBILITĂȚII • LECȚII DOGMATICE ȘI LECȚII ACTIVE • PROIECTUL PROGRAMEI DE BIOLOGIE • A VI-A CONFERINȚĂ A MINIȘTRILOR ÎNVAȚĂMÎNTULUI DIN ȚĂRI SOCIALISTE

Știința conducerii

În discuția directorilor
din Mehedinți

Inspectoratul școlar și Casa corpului didactic din județul Mehedinți au organizat în ziua de 25 septembrie 1971 un simpozion cu tema „Probleme ale conducerii școlii”. Au fost prezentate comunicări referitoare la: „Profilul directorului școlii socialiste” (prof. emerit A. Costea, directorul Casei corpului didactic), „Linii de perspectivă în munca de conducere în școală” (inspector școlar Petre Lupșan), „Planificarea muncii în școală” (prof. Nicolae Dogaru, directorul Liceului din Baia de Aramă), „Pregătirea și luarea

deciziilor” (prof. Dumitru Mărculescu, directorul Școlii generale din Strehaiia), „Controlul deciziilor luate” (prof. Grigore Gociu, directorul Liceului din Vinju Mare), „Planificarea muncii de control și îndrumare în școală” (prof. C. Ciobotea, directorul Liceului nr. 3 din Turnu Severin), „Perfecționarea și diversificarea învățământului în țara noastră” (prof. M. Burci — inspector școlar general).

Receptivitatea directorului, înzestrarea lui cu o cultură multilaterală, mereu menținută la nivelul contemporaneității, rolul lui de factor hotărâtor în realizarea unui colectiv didactic unit, combativitatea comunistă față de delăsare și incorectitudine, au fost probleme ce au suscitat viu interes în rândul directorilor de școală din județul Mehedinți.

Microsesiunea privind:

„Eficiența învățământului”

În luna noiembrie 1971, la București, va avea loc o microsesiune de comunicări științifice a tinerilor cercetători cu tema „Eficiența învățământului”.

Institutul de științe pedagogice, care organizează această microsesiune, invită tinerii din institutele de cercetări, învățatorii și profesorii din învățământul de toate gradele să prezinte în cadrul ei experiența și rezultatele pe care le-au dobândit în domeniul cercetării. Înscrisura (numele, titlul comunicării și adresa exactă), poate fi trimisă până la 20 octombrie 1971,

Constituirea Comisiei pentru
educația preșcolară

Simbătă, 2 octombrie, a fost constituită, în prezența ministrului Mircea Malița, Comisia pentru educația preșcolară de pe lângă Ministerul Învățământului. Din noua comisie, prezidată de prof. dr. docent Anatolie Chircev, fac parte pedagogi, psihologi, medici, inspectori pentru unitățile preșcolare, cadre didactice ale grădinițelor de copii. Comisia pentru educația preșcolară pregătește condițiile de extindere a rețelei grădinițelor, precum și măsurile de îmbunătățire a activității educative în consens cu sarcinile învățământului nostru.

pe adresa Institutului de științe pedagogice — cu mențiunea „pentru Microsesiunea tineretului” — în str. Sfinții Apostoli nr. 14, sector 6, București. Participarea la microsesiune se va face pe cont propriu.

Schimb de păreri pe tema:

„Caracterul educativ
al lecțiilor”

Miercuri, 6 octombrie a.c. la Casa de cultură din Giurgiu a avut loc un schimb de păreri între cadrele didactice din școlile orașului asupra caracterului educativ al lecțiilor.

Precedată de consultații și discuții pe colective de cadre privind modalitatea concretă de actualizare a lecției, această dezbateră, organizată de Comitetul municipal de partid în colaborare cu Inspectoratul școlar, a avut ca scop generalizarea modului de realizare a conținutului educativ al orelor. Cuvântul de deschidere a fost rostit de tovarășul Petre Brătan, secretar cu propagandă la comitetul de partid al municipiului Giurgiu.

Materialele expuse (Dialectica instrucției și educației și rolul științelor sociale în educarea comunistă a elevilor de prof. Nicolae Profeanu, Preocuparea conducerii școlii pentru organizarea conținutului educativ al procesului de învățământ de prof. Romulus Petrovici, Contribuția geografiei la educarea comunistă a elevilor de prof. Anisoara Dumitriu, Locul și rolul istoriei în educarea patriotică și politică a elevilor de prof. Virgil Georgescu, Munca, un component important al educației comuniste de prof. Emilian Cristea) au suscitat un viu interes în rândul participanților.

„Predarea chimiei
și biologiei”

În colecția „Modernizarea învățământului”, editată de Biblioteca centrală pedago-

gică, a apărut, recent, primul volum din seria „Predarea chimiei și biologiei”. Lucrarea se adresează atât cadrelor didactice, cât și cercetătorilor metodicieni din domeniul chimiei și biologiei. Volumul reprezintă o culegere de referate asupra unor studii de actualitate apărute în publicațiile de specialitate de peste hotare.

În capitolul „predarea chimiei” sînt cuprinse studiile care se ocupă de particularitățile psihologice ale formării noțiunilor la lecțiile de chimie organică, de îmbunătățirea rezultatelor prin folosirea algoritmilor,

de dezvoltarea percepției la lecțiile de chimie, despre metale și nemetale, de instruirea programată etc.

Capitolul „Predarea biologiei” abordează teme legate de educația gândirii și verificarea ei la disciplina biologia omului, de aplicarea metodelor active în predarea științelor naturale, de căile pe care se ajunge la cunoașterea științifică, de sistemul de audio-meditație aplicat la orele de biologie etc.

Întîlnirile de luni seara

A fost reluată seria „Întîlnirilor de luni” inițiată încă din anul școlar trecut de Laboratorul de analiză a procesului de învățământ. În cadrul primei ședințe care a avut loc luni, 4 octombrie a.c., la orele 18,30 la Casa corpului didactic din București, asist. univ. Emil Perjeriu a prezentat referatul „Observații critice privind manualele și programele de matematici pentru liceu”.

O „masă rotundă” oportună

La rubrica „Dialoguri contemporane”, ultimul număr al revistei „Tomis” publică o interesantă masă rotundă pe tema „Tinerete și răspundere socială”.

Participanții la discuție își exprimă punctul de vedere cu privire la relațiile educație-dragoste de muncă și școală-familie, arată rolul important al cadrelor didactice și al opiniei colectivului în integrarea socială a tineretului, subliniază necesitatea unui control permanent din partea adulților etc. Afirmațiile lor sînt ilustrate cu exemple concrete din viața școlilor din județ.

Masa rotundă din „To-

mis”, divulgă, totodată, și „porțițele” care facilitează drumul spre indisciplină: unele carențe ale actualului regulament școlar sau necunoașterea de către tineri a legilor statului.

„Revista de pedagogie 9”

Numărul consacrat diferitelor aspecte pe care le ridică instruirea practică a elevilor, pregătirea pentru activități tehnice-productive, dobîndirea de către aceștia a unor deprinderi profesionale încă de pe băncile școlii, familiarizarea lor cu o anumită meserie și formarea unei gândiri tehnice, toate acestea în vederea facilitării, scurtării procesului de integrare în activități direct productive după absolvirea unui ciclu de învățămînt (școala generală, liceul de cultură generală). Sînt discutate îndeeosebi în trei mari compartimente: Studii; Cercetări-experimente; Educația prin muncă în școală. Acțiuni, implicațiile acestei cotituri revoluționare în școala românească atît pe plan teoretic: fundamentare psihologică, pedagogică, metodologică, cît și pe cel practic: tehnologii; experiențe pozitive; tipuri de ateliere; modalități de dotare a acestora; funcționalitatea lor; diversificare (mediu urban și rural); fete și băieți).

Este, fără îndoială, un pas însemnat înainte în direcția unei mai mari operativități a cercetării și experimentului pedagogic, în răspunsul pe care cercetătorii și colaboratorii revistei îl dau diverselor probleme ridicate de sarcinile actuale și de perspectivă ale școlii noastre socialiste. Nu putem să nu observăm încă un anumit tribut plătit tendinței spre aproximarea problemelor, menținerea discuției la un stadiu de generalitate. Chiar două articole, bine documentate de altfel, cu argumentație strînsă, care discută o problemă de o strictă actualitate (atelierul școlar) se opresc neam de al nostru intrat în drumului în dezbateră diverselor soluții.

„Forum — 8”

În preajma deschiderii anului universitar a apărut numărul pe luna... august al revistei „FORUM”. Din cuprins reținem cîteva articole interesante: acad. Cristofor Simionescu: „Rolul hotărîtor al producției în formarea viitorului specialist”, acad. Ștefan Milcu: „Învățămîntul universitar și producția în procesul educativ”, Alexandru Calomfirescu: „Specializarea și perfecționarea medicilor”, Ion I. Stroe: „Conștiința socială revoluționară — factor activ al progresului istoric” etc. Am vrut rubrica „Științe sociale” mai bogată, mai substanțială. Asta mai cu seamă dacă ne gîndim la amploarea pe care a luat-o în această perioadă dezbateră privind îmbunătățirea predării științelor sociale în învățămîntul de toate gradele.

Școala fără ziduri

PREȘCOLARII

Preșcolarii nu au la ce se întoarce, pentru ei totul apare într-un singur sens, înainte, și sînt ei înșiși frăgețimea acestui sens. Ei nu-și socotesc părinții a fi trecutul lor.

Ce înseamnă pentru ei, atunci, a învăța?

Pedagogia, fragmentînd secolele în vârste de copii, răspunde atît de diferit. Un răspuns îl intruchipează copilul în persoană. Mai ales în anii din urmă, în mintea noastră se declanșează o rețetă ca și reflexă între vîrsta tîndră și învățare.

Prefixarea, ca un cadou al preșcolarilor, ne pîndește cu belșugul ei promițător și cînd nu mai sîntem copii... Sîntem preșcolari, raportîndu-ne la ceea ce vom învăța în clipa următoare, căci, iarăși știm, ne educăm permanent.

Permanențele, rădăcinile se bucură de cinstirea tuturor. Și iubirea pămîntului pentru copiii ei este așa de înrădăcinată. Poate de aceea ne naștem pasionați de lumea patriei și viața noastră se definește prin continuitatea și creșterea acesteia pașani. Între filioanele și sondele, prin atomii primelor vîrste se numără fericirea de a învăța patria, adevărul, începuturile lor.

Patetici sau nu, preșcolarii obligă necondiționat patosul educatorilor lor. În ce-i privește pe cei din urmă, pedagogia ar putea trece și drept o știință a patosului educativ. Cum nu sînt singuri, ci, dimpotrivă, cum acționează la antipodul singurătății și întregii societate alocă pentru copii, pe lângă afectivitate, enorme resurse materiale, nobililor responsabili ai întregii educații didactice le surde neîntrerupt și grav șansa datoriei de a-i iniția pe depozitarii virtuali ai faptelor ce vor fi.

Urăm astăzi în cetăți cu multe etaje. Cînd descindem de la ultimul etaj întîlnim poate și chipurile noastre anterioare. Întîlnim colegi. Întîlnim, la porți de parcuri și grădini și grădinițe, preșcolari. Sîntem educatorii lor, colegi cu oameni dintre cei mai patetici.

În toamna miliardară se scutură frunzișuri pe cite un acoperiș dăltuit pitulat în fotografiile părinților. Ce copii buni trebuie să fi fost, după cum încă îi vedem, dacă în urmă-le ne lăsară, pus de-o parte, fulgerat de ani, începutul... Vîrsta trecerii lor peste praguri ne este ca și necunoscută și drept recunoștință vrem să-i învățăm din vreme, întregi. Confundăm însă uneori vreau neam de al nostru intrat în istorie, ci doar în legendă. Și începem iar cunoștința. Deodată cu preșcolarii.

GH. ANCA

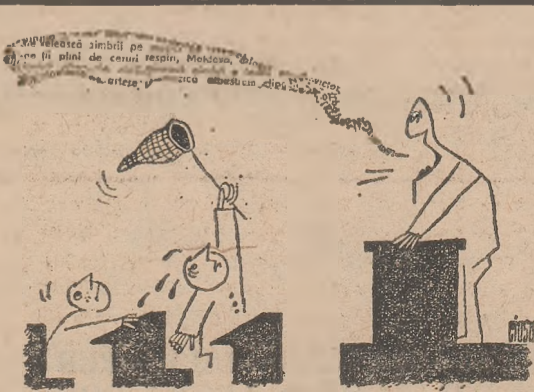
Tribuna școlii

Revistă săptămînală editată de Ministerul Învățământului și Uniunea Sindicatelor din învățămînt, știință și cultură.

Redactor șef: prof. emerit Mihail Rațiu. Secretar general de redacție: Mircea Ionel. Redactori șefi de rubrică: Stela Predescu, Mircea Herivan, Nicolae Sorin, Octavian Buzescu.

Prezentarea artistică: C. Bivolaru. Prezentarea grafică: Iosif Moscu.

Redacția și administrația — Piața Scînteii nr. 1, București, telefon 17 60 20

FĂRĂ CUVINTE

Desen de prof. C. CIOȘU

SARCINI PRIORITARE

(Urmare din pag. 1)

În centrul acestui program stă sarcina de a întreprinde acțiuni eficiente pentru o mai „bună organizare și descurajare a procesului de învățământ, pentru legarea lui strânsă de viață, de practica activității din toate sectoarele”. În condițiile actuale, când munca — factorul de bază al progresului societății omenesti — devine indispensabilă pentru fiecare membru al societății, școala nu poate pregăti altfel tineretul decât pentru muncă și viață, pentru a-l face apt să se încadreze într-un timp scurt în procesul producției, să ocupe un loc de cinste în procesul producției materiale și spirituale, spre a aduce o contribuție tot mai activă la edificarea comunismului în România.

Receptivă la tot ceea ce este nou în cunoașterea umană, școala este chemată să înarmeze pe elevi cu temeinice cunoștințe, cu deprinderile necesare efectuării unei munci social-utile. Ea trebuie să acționeze în virtutea principiului unității dintre învățământ, cercetare și producție — unul din principiile fundamentale ale educației socialiste înaintate și ale școlii moderne. De aici necesitatea de a acționa mai ferm pentru a realiza măsurile stabilite în Directivele partidului nostru privind legarea strânsă a învățământului cu prac-

tica, cu producția, acordând o atenție deosebită dotării corespunzătoare a laboratoarelor cu aparatură modernă, cu microinstalații, perfecționării practicii în producție în sensul de a face ca fiecare elev și student să efectueze operații concrete de producție, desfășurării unor lecții sau cursuri în secțiile întreprinderilor, organizării exemplare a atelierelor pentru a face ca aceste ateliere-școală să devină mici uzine în stare să realizeze orice produs, iar în cele din învățământul superior să se poată construi chiar prototipuri de mașini moderne.

Aprecierea făcută de secretarul general al partidului nostru că în învățământul de cultură generală este un început bun, în această privință, trebuie să ne mobilizeze mai mult la acțiunea de înzestrare pînă în 1972—1973 a tuturor școlilor cu laboratoarele și atelierele necesare. Realizarea, într-o perioadă scurtă de timp, cu sprijinul întreprinderilor, a 4.900 ateliere confirmă seriozitatea cu care școlile, cadrele didactice privesc sarcina stabilită de partid. Începutul este bun, însă greutățile pe care le avem de învins, mai ales în mediul rural, solicită din partea noastră noi eforturi, perseverență și multă inițiativă. Experiența acumulată de școlile din municipiul București, Liceul din Sebeș Alba, școlile din județele Teleor-

man și Tulcea în ceea ce privește amenajarea atelierelor va trebui mai rapid studiată și generalizată.

În ansamblul măsurilor de perfecționare a învățământului un loc important îl ocupă cele referitoare la întărirea muncii de educație politico-ideologică a tineretului școlar și universitar. Este o necesitate cerută de înlăturarea programului stabilit de partid pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

„Numai înarmat cu concepția cea mai înaintată despre lume și viață, cu materialismul dialectic și istoric — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — omul societății socialiste va putea înțelege bine atît problemele dezvoltării interne, cît și cele ale vieții internaționale, va putea să asigure în toate împrejurările, găsirea și elaborarea celor mai bune soluții care să corespundă necesităților sociale, progresului societății socialiste și comuniste”.

În aceasta își găsește rațiunea măsurile adoptate recent privind îmbunătățirea învățământului în domeniul științelor sociale. Sistemul unitar, încheiat al predării științelor sociale asigură tuturor tinerilor, în cadrul fiecărui ciclu de învățământ, un nivel corespunzător de cunoștințe din domeniul științelor sociale, educarea elevilor și studenților în spiritul concepției despre lume și viață a clasei muncitoare, a partidului nostru, cultivarea dragostei și devotamentului nemărginit față de patrie, partid și popor, a atitudinii înaintate față de avutul obștesc și îndatoririle sociale. În centrul noului sistem de predare a științelor sociale este preocuparea pentru asigurarea cunoașterii și aprofundării de către elevi și studenți a problemelor actuale ale construcției socialiste și a principiilor politicii interne și externe a partidului și statului nostru. Bunăoară, corespunzător acestui sistem, în învățământul de cultură generală se vor preda începînd cu clasa a VI-a educația cetățenească, istoria României, cunoștințe economice, probleme actuale ale politicii economice a P.C.R., cunoștințe social-politice, economie politică, socialism științific și filozofie.

Îmbunătățirea conținutului teoretic, politico-ideologic și creșterea rolului e-

ducativ al predării științelor sociale prin lărgirea sferei de cuprindere a problematicii disciplinelor de marxism-leninism, creșterea ponderii științelor sociale în numărul total de ore obligatorii, adaptarea programelor la specificul facultăților, perfecționarea formelor și metodelor de studiere a științelor sociale prin creșterea ponderii dezbaterilor și seminariilor, a muncii directe cu elevii, antrenarea acestora la realizarea de cazuri și probleme din activitatea practică, prin înființarea cabinetelor de științe sociale, intensificarea activității de elaborare a manualelor și cursurilor; întărirea cadrelor de științe sociale și perfecționarea membrilor acestor cadre sînt sarcini de o extremă importanță la realizarea cărora trebuie să-și aducă contribuția toate cadrele didactice care lucrează în acest domeniu, inspectoratele școlare, conducerile institutelor de învățământ superior.

Răspunderea cadrelor din întregul învățământ crește nemăsurat. Secretarul general al partidului sublinia că atît învățătorul, cît și profesorul trebuie să fie un educator în sensul cel mai larg al cuvîntului. „El trebuie să asigure atît predarea cunoștințelor de specialitate pe baza celor mai noi cuceriri, cît și înarmarea tînarului cu cunoștințe sociale, educarea lui pentru a deveni un bun cetățean al patriei, un bun constructor al socialismului și comunismului”.

Participarea însuflețită și plină de răspundere a tuturor cadrelor didactice la munca educativă este o condiție esențială a sarcinilor privind îmbunătățirea activității politico-ideologice și cultural-educative în rîndul elevilor.

În activitatea noastră va trebui să ne călăuzim după îndemnul conducerii partidului de a porni „cu toții de la răspunderea care o avem față de societate, față de viitorul națiunii noastre socialiste și să acționăm în așa fel încît să ne îndeplinim în condiții cît mai bune obligațiile ce ne revin acolo unde lucrăm”. Și să nu uităm nici o clipă că noi, dascălii, muncim în școală, locul de plămădire a ceea ce are mai de preț un popor, tineretul. De modul în care îl vom pregăti și educa va depinde mersul înainte spre comunism al națiunii noastre, al României.

Funcția formativă a învățământului — legitate obiectivă a progresului social

Pedagogia socialistă dovedește că atît dispozițiile native, cît și mediul în care trăiește copilul exercită o influență de necontestat asupra dezvoltării lui, dar rolul conducător în această dezvoltare îl are educația.

În sensul ei larg, educația cuprinde întregul proces de formare a omului; se referă la pregătirea acestuia pentru viața socială, din toate punctele de vedere.

Ștergerea treptată a granițelor dintre munca fizică și cea intelectuală, activitatea creatoare, materială și spirituală, activitatea social-obștească sînt principalele aspecte ale dezvoltării multilaterale a personalității. La realizarea ei contribuie toți factorii educativi, adică școala, familia, organizațiile de tineret și întreaga noastră societate socialistă, dar rolul principal îl are școala.

Societatea socialistă dă posibilitatea tineretului să-și însușească un larg cerc de cunoștințe din toate domeniile și să-și formeze priceperi și deprinderi de a le aplica în practică. Aceasta asigură tuturor puțința de a trece de la o ramură de producție la alta, atunci cînd o cer interesele societății. De aceea, în școală, concepția enciclopedică trebuie să cedeze în fața concepției fundamentale, adică elevii să fie îndrumați să-și însușească cunoștințe și să desfășoare activități cu caracter polivalent care să le faciliteze orientarea generală, în vederea însușirii altor cunoștințe și desfășurării altor activități, tot mai variate. Construirea socialismului impune deci, cu necesitate, în

mod obiectiv, dezvoltarea multilaterală și armonioasă a tineretului. Această dezvoltare nu se poate realiza fără legarea teoriei de practică, lucru dovedit de experiența întregii umanități. Nu învățăm pentru școală, ci pentru viață. Întrucît cantitatea de informație ce se transmite în școală este infimă față de totalitatea ideilor stocate în memoria colectivă a societății (logosfera) și întrucît caracterul perisabil al cunoștințelor face ca și din totalitatea celor însușite în școală, numai o parte să mai poată fi folosită cu eficiență în activitatea social-productivă, se impune concluzia că principalul obiectiv al învățământului, nu trebuie să fie îngrămădirea unei mari cantități de informație în memoria elevului, ci dezvoltarea atitudinii de a primi noi cunoștințe, formarea și dezvoltarea acelor calități și instrumente intelectuale, a acelor calități ale gîndirii care să-i permită restructurarea cu ușurință a vechilor cunoștințe, în conformitate cu exigențele noii situații, realizarea rapidă și ușoară a transferului de cunoștințe, priceperi și deprinderi în rezolvarea noilor probleme.

Prioritatea formării asupra informării, accentuarea funcției formative a învățământului constituie astfel, în condițiile vieții contemporane, ale exploziei informaționale, o primă necesitate practică, devenind o legitate obiectivă.

Considerat ca o cerință esențială a procesului didactic, principiul legării teoriei de practică se concretizează în aspecte multiple și specifice fiecărui obiect de învățământ. Este vorba în fond,

de înlăturarea caracterului abstract al cunoștințelor, de asigurarea contactului cu viața. Noțiunile și cunoștințele însușite trebuie să constituie nu o simplă informație sau înregistrare mentală, ci un fond activ care să se răsfrîngă în comportare, în activitate, în rezolvarea unor teme variate. Aplicînd noțiunile și principiile învățate, elevul se convinge treptat că rostul cunoștințelor asimilate în școală nu este obținerea notei, ci folosirea lor în rezolvarea problemelor vieții. În felul acesta, aplicațiile practice au scopul să valorifice mai deplin pentru elevi sensul muncii de asimilare a cunoștințelor, le dezvoltă interesul de cunoaștere.

Nu trebuie pierdut din vedere că însușirea cunoștințelor teoretice și activitățile practice se desfășoară adesea, ca procese separate (în spațiu și timp), de aceea ele nu trebuie să coincidă în mod necondiționat. Asociațiile dintre noțiunile învățate și operațiile din cadrul activităților practice nu se stabilesc de la sine, în mintea elevului; cele două procese pot rămîne paralele, exterioare unul față de celălalt, dacă legătura lor nu formează obiectul lecțiilor curente și al diverselor forme de instructaj practic. Firește că trebuie evitate în această privință, repetițiile inutile. Datele experimentale arată că principala greutate constă nu în a opera cu principii sau noțiuni abstracte, ci în necesitatea de a recunoaște „abstractul” și „generalul” în fenomenul concret și particular. Deși se străduiesc să schematizeze faptul complex, înfîlînit în practică, elevii se desprind destul de

greu, de particularitățile care „maschează” ceea ce este general în obiectele și fenomenele date.

Aplicarea cunoștințelor în practică presupune capacitatea de a gîndi independent, de a opera cu noțiunile însușite în condiții variabile. Mai mult, cerința independenței în gîndire urmează să se asocieze cu independența acțiunilor practice desfășurate de elevi. În această direcție poate fi de mare ajutor, valorificarea sistematică a experienței cîștigate de elevi în activitățile practice efectuate, ceea ce constituie o altă cerință implicată în principiul legării teoriei de practică. Experiența practică dobîndită înlesnește procesul de însușire și aplicare a unor categorii de cunoștințe.

De aceea, principiul legării teoriei de practică nu trebuie înțeles în sensul că totdeauna practica urmează teoriei. Uneori practica precede teoriei.

În toate cazurile menționate, este vorba de anumite legături logice, firești, între cunoștințe și activități practice; asociațiile forțate, artificiale, nu pot fi decît dăunătoare pentru elevi.

Asigurarea unei legături organice între teorie și practică sporește eficiența socială a procesului de învățământ al cărui instituții sînt considerate productive, tocmai prin dezvoltarea la elevi a acelor capacități și trăsături: flexibilitatea, mobilitatea, independența, creativitatea gîndirii și în general a comportamentului — care îi ajută în adaptarea la schimbările rapide și profunde ce survin într-o societate predominant dinamică cum este societatea noastră și, prin aceasta, îi ajută la integrarea creatoare în procesul de dirijare și realizare a progresului social.

Prof. ANA ȘINCAI LUPAN
Liceul și Institutul pedagogic
de învățători și educatoare —
Ploiești

TRANSFER ȘI INTERFERENȚĂ ÎN ÎNVĂȚAREA LIMBILOR STRĂINE

- Limba maternă nu rămâne neutră în procesul însușirii noii limbi
- Cum acționează asemănările și deosebirile dintre ele
- Să creăm în clasă mediul limbii studiate

Învățarea unei limbi străine se deosebește, în mod obiectiv, de activitatea de însușire a limbii materne, fiind un proces artificial, care necesită un mare volum de muncă, uneori cu mult mai mare decât pentru studiarea oricărei alte discipline școlare.

Elevul începe să învețe limba străină când, practic, posedă pe cea maternă, în domeniul căreia are deprinderi temeinic consolidate, care de regulă influențează formarea deprinderilor noi. Cu alte cuvinte, limba maternă nu rămâne neutră în cursul învățării noii limbi, ea exercitând o dublă influență asupra însușirii acesteia din urmă. În speță, există atât posibilitatea de transfer a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor din limba maternă în cea studiată, cât și de interferență, a acestora. Dacă fenomenele limbii străine coincid cu cele ale limbii materne a copilului, deprinderile formate în această limbă exercită o influență pozitivă asupra însușirii limbii străine — are loc transferul. Și invers — ca rezultat al deosebirilor dintre cele două limbi, acționează interferența care, alimentând confuzia, și incertitudinea, frânează formarea priceperilor și deprinderilor în limba ce se studiază.

Dublă influență a limbii materne — transferul și interferența — este mai puternică în clasele mari, când elevii au mai bine consolidate deprinderile de vorbire corectă în limba lor.

În practica muncii la catedră este foarte important să se cunoască precis unde sînt asemănările și mai ales deosebirile dintre cele două sisteme lingvistice (al limbii materne și al celei străine) ca, pe baza analizei contrastive, să se găsească drumul cel mai scurt pentru preîntîmpinarea și limitarea sferei de acțiune a interferenței și, după caz, eliminarea ei din activitatea de in-

sușire a unei limbi străine. În mod special profesorul trebuie să țină cont de particularitățile atât ale limbii pe care o predă, cât și de cele ale limbii materne a elevilor. Să-și dea foarte bine seama ce fel de schimbări trebuie să aibă loc în conștiința elevilor în cursul însușirii unei limbi străine și ce fel de schimbări poate declanșa folosirea uneia sau alteia dintre metodele și procedeele de predare. Distingînd asemănările și, în mod special, deosebirile dintre cele două limbi, profesorul trebuie să știe cum să explice un fenomen sau altul ca să preîntîmpine asocierile greșite, să stabilească cu atenție sistemul de exerciții în vederea preîntîmpinării interferenței limbii materne. Fără îndoială, analiza contrastivă nu constituie un scop în sine, ci numai un mijloc pentru mai buna pregătire a lecției.

Se știe că, de la început, este bine să-i învățăm pe elevi să folosească mijloacele de exprimare ale limbii pe care o învață. Cum scopul predării este însușirea practică a limbii, ca mijloc de comunicare, sîntem obligați să învățăm elevii să folosească modalitățile de exprimare proprii acelei limbi. Prin această vom preîntîmpina interferența.

Tot pentru preîntîmpinarea și eliminarea interferenței trebuie să-i plasăm pe elevi din sfera limbii materne în sfera celei pe care o învață, cu alte cuvinte, să le dezvoltăm gândirea în această limbă. Calea cea mai sigură pentru realizarea acestui scop este cultivarea vorbirii productive, vii, formarea în clasă a mediului limbii respective.

La fel de necesară pentru înlăturarea interferenței este și dezvoltarea simțului limbii care se învață. Dacă în procesul învățării limbii materne profesorul se sprijină pe simțul limbii elevilor, în procesul învățării altei limbi, mai ales în prima fază, acest simț nu

există, prin urmare, profesorul trebuie să-l formeze. Sînt eficiente în acest sens exercițiile aplicative și cele prin care elevii sînt puși în situația să folosească practic limba ca mijloc de comunicare. Lipsa simțului limbii împiedică comunicarea în limba străină, iar cunoștințele teoretice rămîn formale.

Metodele și procedeele de predare a unei limbi străine trebuie alese în funcție de normele lingvistice, dar și de cele psihologice și metodice. Profesorul să țină seama de interferența sistemelor lingvistice în acțiune și, în același timp, să utilizeze soluții de predare în funcție de etapele însușirii materiei. Aceasta presupune mai întîi stabilirea unei gradății a dificultăților, apoi alegerea sistemului de exerciții necesar fiecărei etape. Trebuie să acordăm o deosebită atenție fenomenelor cu caracter contrastiv, scoțînd în evidență locul lor și funcția în sistemul limbii respective.

Prin reluarea structurilor învățate. În sensul de a le folosi în noi contexte, se pun bazele formării automatismelor, care permit elevului să se concentreze asupra conținutului vorbirii și, pînă la urmă, să gîndească în limba pe care o studiază. În acest scop, au o mare eficiență folosirea temelor libere, pe probleme uzuale, crearea în clasă a unor situații lingvistice reale, legate de viața și de mediul înconjurător ale elevilor. Folosirea acestor structuri în fluxul viu al unui limbaj firesc — și nu doar repetarea și reproducerea lor seacă și mecanică — asigură convertirea lexiconului și a structurilor învățate în reflexe de exprimare. Totodată, școlarul capătă sentimentul tonic al eficienței studiului său, al utilității strădanilor la care este supus de către profesor.

Prof. EUFIMIA RARINCA
București

Dacă odinioară dreptul la învățătură era un simplu deziderat înscris în constituție, astăzi obligativitatea învățămîntului devine un act de profund patriotism din partea educatorului hotărît să facă totul pentru a-și îndeplini nobila misiune, din partea elevului ce se pregătește conștient pentru a fi cetățeanul priceput de mîine, din partea părintelui care înțelege că instrucția și educația copilului său nu mai sînt de mult o problemă personală.

Ne-am deplasat în câteva din școlile județului Dimbovița pentru a consemna aspecte privind școlarizarea și frecvența elevilor, acum, la început de an școlar. În majoritatea dintre școlile județului am înțeles o continuă preocupare pentru realizarea unui procentaj maxim de școlarizare. Școlile din Titu-Tirg, Șuța Seacă, Doicești, Pietroșița sînt doar câteva dintre ele.

— De cel puțin zece ani, în descrierea noastră școlară nu există copii neșcolarizați — ne spune prof. Aurică Burtescu, directorul Școlii generale Șuța Seacă din comuna Lucieni.

— Cum reușiți să mențineți această situație?

— Prin dese vizite la domiciliu, luăm cunoștință de condițiile materiale mai grele ale unor copii. Cu sprijinul comitetului de părinți, cu ajutorul fondurilor proprii ale școlii, unii dintre elevii școlii noastre cu posibilități materiale mai reduse și care nu îndeplinesc

O preocupare permanentă —

FRECVENȚA ELEVILOR

condițiile de bursă, sînt ajutați întregul an școlar.

Consultînd situația neșcolarizaților de la Inspectoratul școlar județean — în ziua de 20 septembrie a. c. — observăm că cea mai mare parte dintre elevii care nu frecventează școala se află doar în câteva localități: Cojasca, Bărbuleț, Băleni, Românești, Pierșinari și Fintinele.

Școala generală Românești din comuna Potlogi. Înțelegem aici o situație teșită din comun, singulară: 87 de elevi nu frecventează regulat cursurile! Încercăm să ne convingem dacă acest număr comunicat Inspectoratului școlar este cel real, consultînd documentele școlare. În zadar. Registrul de evidența copiilor înscriși nu e completat din anul școlar 1969—1970, mișcarea elevilor nu e justificată cu actele corespunzătoare. Registrul de evidența actelor conține niște adrese fictive prin care se solicită situația elevilor plecați de pe raza comunei. Cui se cere această situație? Către ce școli au fost trimise adresele? Nu se specifică. Directorul școlii — Emil Ștefan — nu știe oare că rostul lor nu e doar unul justificativ, ci un

mijloc de corespondență între școli pentru depistarea elevilor neșcolarizați?!

Numărul mare de neșcolarizați atrage după sine un număr mare de repetenți. Numai la clasele a VI-a, în anul școlar trecut, din 16 repetenți, 13 erau dintre cei cu frecvența foarte slabă.

Raid - anchetă în județul Dimbovița

Căutăm explicațiile acestei situații, discutînd cu Gheorghe Cristescu, secretarul comitetului comunal de partid, cu președintele Consiliului popular al comunei, Dumitru Covaci și cu Nicolae Dobre, directorul coordonator al școlilor din comună. Nici o acțiune nu a unit conducerea școlii cu organele locale pentru aducerea acestor copii la școală.

— O mare parte din familiile satului Românești pleacă

la lucru pe șantierele țării, astfel că nu se poate face evidența exactă a mișcării elevilor, ne spune președintele Consiliului popular.

— Cum a fost aplicată legea?

— Procesele-verbale de contravenție împotriva părinților ce au manifestat neînțelegere ne-au fost înaintate, dar amenziile nu s-au încasat.

Recunoașterea vinei nu-i disculpă pe vinovați. Invocarea unor motive, ca reaua voință a părinților sau continua mișcare a populației de aici nu vizează obiectivitatea condițiilor. Când părinții acestor elevi sînt lăsați în afara oricăror influențe educative ale școlii, cînd, după încetarea orelor de curs, în sat nu rămîne decît singurul cadru didactic localnic, ceilalți fiind navetiști, cînd directorul școlii nu are nici o responsabilitate pentru corectitudinea cu care trebuie finite la zi documentele școlare, numărul neșcolarizaților nu poate fi decît mare.

Avem de luptat aici nu numai cu concepția înapoiată a unor părinți, dar și cu aceea greșită a colectivului didactic al școlii despre rostul educatorului. Organizarea teritoriului satului pe zone de școla-

rizare, astfel încît fiecare cadru didactic să răspunda de una dintre ele, aplicarea neîntîrziată a amenziilor, dar mai ales extinderea influenței educative a școlii și asupra părinților sînt măsuri ce se impun a fi luate de urgență.

În comuna Băleni, cauza frecvenței slabe a elevilor pare să fie alta: părinții își rețin copiii acasă pentru a munci pe lotul legumicol personal. Din 35 de neșcolarizați cîți erau în primele zile ale anului școlar, numărul lor s-a redus la 18, în urma înaintării proceselor-verbale de contravenție către Consiliul popular și după ședințele cu părinții. Un sprijin prețios a primit școala de la președintele Consiliului popular: Constantin Lazăr.

Înființarea unor localuri de grădiniță, sau sporirea capacității altora în localitățile Fintinele, Pierșinari, Bărbuleț, unde copiii de vîrstă școlară sînt retinuți deseori de părinți pentru a îngriji de frații mai mici, mărirea numărului de școli din comuna Bărbuleț, în care satele sînt la distanțe mari de școala de centru, sînt măsuri practice ce ar duce la îmbunătățirea frecvenței elevilor și aici.

Slujitorii școlii trebuie să facă totul ca nici un copil de vîrstă școlară să nu scape educației sistematice a școlii, ca toți copiii patriei să profite de condițiile deosebite de învățătură create de societatea noastră.

CORNELIA GIRMACEA

MUNCA PRODUCTIVĂ — CONDIȚIE PRIMORDIALĂ A EXISTENȚEI ȘI PROGRESULUI SOCIETĂȚII

Poporul nostru se află în plin proces de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, ale cărei caracteristici au fost definite cu o deosebită forță de către cel de al X-lea Congres al Partidului Comunist Român. În desfășurarea acestui proces economic ocupă locul central. Societatea socialistă multilateral dezvoltată va fi o societate cu o putere de producție industrială și agricolă, cu o structură modernă și eficientă a economiei, o societate care să depășească din toate punctele de vedere capitalismul. În această operă istorică, muncii productive, desfășurate planificat și eficient, îi revine rolul decisiv.

Munca — latură prometeică a gândirii și acțiunii umane

Pentru a trăi, oamenii trebuie să mănânce, să se îmbrace, să aibă unde locui ș.a.m.d. Ca să poată însă dispune de cele necesare consumului este nevoie ca respectivele bunuri materiale să existe. Or, cu rare excepții — de exemplu, aerul — aceste bunuri nu sînt oferite de natură de-a gata, liber, ci trebuie produse. Acest lucru presupune însă ca oamenii să muncească, să smulgă naturii tot ceea ce le poate folosi, să adapteze și să transforme elementele naturii potrivit nevoilor lor. Concluzia pe care profesorul trebuie să o sublinieze în atenția elevilor ar fi că munca este, deci, un proces între om și natură, în cursul căruia omul efectuează, reglementează și controlează, prin acțiunea sa, schimbul de materii necesar între el și natură.

Intrucit fără a consuma, societatea umană nu poate exista, munca creatoare de bunuri materiale constituie prima condiție a existenței societății, căci o societate care ar înceta să muncească, să producă, ar fi inevitabil condamnată pieirii. De fapt, munca este aceea care a jucat rolul decisiv în însuși procesul de transformare a maimuței antropoide în om. Ca urmare, prin chiar geneza și natura sa, omul este o ființă care muncește, rațională și responsabilă pentru acțiunile sale. Autocreația omului în procesul istoric al muncii constituie cea mai profundă negație a teocentrismului.

Munca ținând de natura omului și a societății omenești, omul și societatea, civilizația și cultura nu se pot dezvolta decît prin ea. În muncă se află atît temelia existenței umane cît și garanția progresului ei. Este firesc, deci, ca socialismul și munca să fie de nedespărțit.

Munca presupune cheltuielă, consum de forță de muncă. Forța de muncă este constituită din totalitatea aptitudinilor fizice și intelectuale existente în organismul viu al omului, ca și din experiența sa, pe care el le pune în funcție atunci cînd produce. În procesul muncii se dezvoltă personalitatea vie și creatoare a omului. Liberă de exploatare, munca permite oamenilor în socialism să se ridice pe cele mai înalte culmi ale aspirațiilor de progres social-economic.

Caracterizarea muncii productive în condițiile contemporane

În procesul muncii intră în interacțiune forța de muncă a omului, obiectul muncii și mijlocul de muncă, elementul decisiv fiind omul cu priceperea lui, fără de el, celelalte elemente rămînd moarte. Luată împreună, obiectele muncii și mijloacele de muncă constituie mijloacele de producție. Totalitatea mijloacelor de producție — inclusiv elementele materiale ale științei — privity în legătura necesară procesului de producție, reprezintă baza tehnică-materială. În interacțiunea dintre om și natură, nu natura, ci omul este partea care are inițiativa și conducerea. Tocmai de aceea, omul este principala forță de producție a societății.

Produsul material al muncii fiind de fiecare dată consumat productiv sau neproductiv, procesul de producție trebuie mereu reinnoit. El reprezintă un proces de reproducție. Legea reproducției este una din legile economice cele mai generale ale societății. Orice încălcare a ei nu poate decît să creeze pericole grave pentru colectivitatea umană. Asigurarea reproducției constituie, așadar, interesul general cel mai profund al societății, comun tuturor membrilor ei. Elevii vor fi ajutați să înțeleagă de ce, în mod firesc, societatea socialistă privește pe cel care nu vrea să muncească, drept un element antisocial (de unde și principiul: „Cine nu muncește, nu mănîncă“).

Ca activitate comună a oamenilor, producția se efectuează sub forma cooperării în muncă și a diviziunii muncii.

Cooperarea muncii este forma în care mai multe persoane participă în comun la unul și același proces de muncă sau la procese de muncă diferite, dar conexe. În formele ei simple, cooperarea muncii este cunoscută din cele mai vechi timpuri. În cursul istoriei, ea a progresat continuu și cunoaște cea mai mare dezvoltare în socialism.

Diviziunea muncii constă în specializarea celor care lucrează în producerea unui anumit articol sau în confecționarea unui detaliu al produsului, ori chiar în efectuarea doar a unei anumite operații. La început, în adîncul milenilor diviziunea muncii a apărut sub forma

Consultație pentru profesorii de științe sociale

diviziunii naturale a muncii între oameni, după sex și după vîrstă. Mai tîrziu, a apărut diviziunea socială a muncii, adică acea diviziune în care are loc specializarea celui care muncește în crearea unui produs, a unei părți a lui sau în efectuarea numai a unui anumit fel de operații. Diviziunea socială a muncii este de mai multe feluri: **diviziunea în general**, adică împărțirea muncii în genurile ei mari — industria, agricultura, transporturile, comerțul etc., **diviziunea muncii în particular**, adică împărțirea marilor genuri în specii și subspecii și **diviziunea muncii în detaliu**, ceea ce înseamnă împărțirea muncii în interiorul întreprinderii, adică între secții, ateliere, între muncitori etc.

Prin natura ei, diviziunea muncii presupune schimbul de activități între producători. Apariția și dezvoltarea în cursul istoriei a diviziunii muncii între țări, adică a **diviziunii internaționale a muncii**, proces legat de dezvoltarea forțelor de producție și, în primul rînd, de cea a industriei, de condițiile naturale și economice existente în diferitele state, de progresul tehnic continuu, constituie temelia schimbului de mărfuri între țări.

În funcție de modul în care se desfășoară, munca omului poate fi productivă sau nu. În condițiile noastre contemporane, munca productivă este aceea al cărei produs are valoare de întrebuințare socială și valoare și care creează un plusprodus. Nu trebuie înțeles însă în mod greșit că munca productivă nu ar fi decît munca manuală sau că valoarea de întrebuințare creată ar trebui să fie numai a valoare de întrebuințare fizică, materială și imediat palpabilă. Pe măsura creșterii progresului tehnic și a adîncirii diviziunii muncii, produsul devine tot mai mult nu o creație directă și completă a producătorului considerat individual, ci un produs rezultat al activității unui număr din ce în ce mai mare de oameni, deci, ca să spunem așa, al unui **muncitor productiv colectiv**. În aceste condiții, pentru a muncii productiv nu mai este necesar să pui singur mina, ci este suficient să îndeplinești una dintre funcțiile secundare ale organismului pe care îl caracterizează termenul de muncitor productiv colectiv.

În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, principalele direcții ale largirii sferei productive a muncii sînt: apariția de noi ramuri și subramuri ale producției, legarea tot mai strînsă de producție a unor activități de organizare, coordonare și conducere, automatizarea unor activități (cercetarea științifică și tehnică, proiectarea, cercetările geologice, lucrările de întreținere tehnică ș.a.m.d.) care, fără a avea drept rezultat crearea directă de bunuri materiale, condiționează puternic producția materială, sporirea caracterului tehnic-industrial al unor servicii de consum personal, eliberarea unei părți însemnate a personalului din aparatul

administrativ de stat, din evidență etc. și includerea ei în sfera productivă.

Totodată, la clasă este necesar să se sublinieze că sfera muncii productive este decisivă pentru existența societății, pentru progresul ei multilateral, pentru valorificarea potențelor creatoare ale societății. Fără muncă productivă în cantitatea, calitatea și dinamica necesară nici vorbă nu poate fi de condiții reale pentru asigurarea celorlalte activități umane. De aceea, în mod sistematic, partea covârșitoare a investițiilor în economia națională este destinată creării condițiilor pentru desfășurarea mereu largită a muncii productive; făuririi și dezvoltării bazei tehnico-materiale, diversificării și modernizării structurii economiei naționale, dezvoltării cercetării tehnico-științifice, puse în serviciul economiei, formării de cadre calificate în proporții sporite și ridicării nivelului lor de pregătire profesională și cultural-ideologică, politică etc. În acest context, întreaga ac-

muncii și a măririi și diversificării producției materiale a fost și este posibilă dezvoltarea serviciilor și ocuparea unui număr sporit de oameni în această sferă.

Creșterea productivității muncii a fost stimulată de numeroși factori, dar cei care au avut rolul decisiv au fost progresul tehnic și nivelul mai înalt de pregătire a cadrelor. Pentru corelația dintre acești doi factori este suficient să amintim că, față de 1950, în anul 1970, reveneau: în industrie de 2,3 ori, iar în agricultură de peste 2,7 ori mai multe fonduri fixe pe un muncitor.

Sub conducerea P.C.R., în mai puțin de un sfert de veac, a fost ridicată o Românie în care produsul social din 1970 reprezenta 618% față de cel din 1938, iar producția industrială globală era deja de 17 ori mai mare. În condițiile în care venitul național pe locuitor în 1970 față de 1950, ajunsese la 460%, salariul real a urcat și el la 272%. Au fost dezvoltate enorm cultura, știința și învățămîntul; sînt amplu reconstruite orașele și s-a trecut la modernizarea sistematică a satelor.

Este absolut necesar să-i conducem pe elevi la concluzia că toate aceste realizări, care trezesc mindria legitimă a fiecărui cetățean și fac pe străini să vorbească de „miracolul economic românesc“, sînt rezultatele muncii productive libere și creatoare, ca o eficiență mereu sporită, a poporului nostru, făuritor conștient al propriei sale istorii. Cincinalul care a început în acest an deschide în continuare perspective largi; față de 1938, în 1975, populația ocupată va reprezenta 130%, produsul social total va fi de 10 ori mai mare, producția industrială va fi de 30 ori, producția agricolă va reprezenta 277%, iar salariul real — 326%.

Desfășurarea impetuoasă a producției materiale, diversificarea și ridicarea continuă a calității acesteia, în condițiile industrializării socialiste, stau la temelia schimbării locului economic al țării noastre în concertul popoarelor. Înainte de război, importul era format din produse finite, iar exportul din cereale, lemn, petrol, în condițiile în care, potrivit raportului de preț, pentru o tonă de marfă importată trebuiau exportate 10—12 tone de marfă românească. În anii socialismului, situația s-a modificat radical.

Munca complexă va avea tot mai mult un rol precumpănitor

Examinarea dezvoltării economiei naționale și internaționale în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane arată că, atît în industrie cît și în agricultură, ponderea muncii complexe crește vertiginos. Deja în 1970, 82% din muncitori erau calificați. Viitorul însă aduce inevitabil schimbări chiar în definirea practică a muncii complexe și a celei simple, știut fiind că ele au un caracter istoric. Aceasta cu atît mai mult cu cît, în cursul înaintării societății noastre, are loc — cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea ținută cu prilejul începutului de an universitar — un proces treptat de îngemănare a muncii fizice cu cea intelectuală și de ștergere treptată a diferențelor esențiale dintre ele. În viitor, va avea sens mai mult doar împărțirea muncii în muncă complexă și muncă simplă. Dacă însă ponderea muncii simple va scădea foarte mult, nu-i mai puțin adevărat că, cu timpul, în rîndul celor considerați că depun o muncă simplă vor fi cuprinși nu numai lucrătorii necalificați din domeniul producției materiale, ci și unele categorii de lucrători care, tradițional, erau socotite că depuneau un fel de muncă calificată sau chiar intelectuală.

Măsurile luate de partidul și statul nostru pentru largirea continuă a învățămîntului și legarea lui mai puternică cu producția și cercetarea științifică, în vederea asigurării unei calificări a tinerilor, corespunzătoare noilor cerințe ale revoluției tehnico-științifice, decurge din necesități obiective de cea mai mare importanță. Aceste măsuri reflectă înțelegerea fermă a poporului nostru pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate al cărei om va dispune de o înaltă pregătire profesională conjugată armonios cu o conștiință politică și ideologică ridicată.

Prof. univ. dr.
N. N. CONSTANTINESCU

In contextul eforturilor actuale pentru optimizarea și modernizarea învățămîntului personalitatea profesorului joacă un rol de prim rang. Nu este de conceput și nu poate fi realizat un învățămînt modern care să satisfacă exigențele sociale contemporane, fără a avea profesori cu pregătire modernă, apți să desfășoare un atare învățămînt. De aci rolul imens care revine perfecționării și reciclării personalului didactic în lumina acestor cerințe. Dar pentru a răspunde imperativelor actuale ale perfecționării personalului didactic, perfecționarea însăși trebuie concepută într-o nouă viziune, într-o viziune modernă.

Așa cum arătam încă în numărul trecut al publicației noastre, recenta ședință a Consiliului profesoral al Institutului central de perfecționare a personalului didactic a luat în dezbateră tocmai modalitățile de modernizare și optimizare a sistemului de perfecționare a cadrelor didactice. Cu acest prilej, ne-am propus să prezentăm câteva dintre opiniile participanților la dezbateri în legătură cu principalele probleme care se pun în domeniul perfecționării, în speranța că ideile, sugestiile și observațiile lor vor contribui la conturarea aceluși model optim către care aspiră în momentul de față perfecționarea.

Prezentăm în coloanele de față aceste opinii:

Prof. dr. doc. Dimitrie Todoran,
rector al Institutului central de
perfecționare a personalului didactic:

Formarea și influențarea conștiinței joacă un rol decisiv

Țin să subliniez dintru început că, îndeosebi, în activitățile pe care le desfășoară Institutul central de perfecționare a personalului didactic, ideologicul are o acțiune hotărîtoare asupra profesionalului, iar eficiența profesionalului este cu atît mai accentuată, cu cît este îmbinată cu ansamblul ideologic.

În domeniul particular al perfecționării personalului didactic este necesar, în primul rînd, să cădem de acord asupra necesității unei strînse colaborări cu instituțiile de învățămînt superior (universități, institute). Această colaborare mi se pare indispensabilă pentru ridicarea prestigiului acțiunilor de perfecționare în ochii cadrelor noastre didactice. Fără îndoială, în relațiile Institutului central de perfecționare cu aceste institute se întîlnesc unele neajunsuri minore, mai ales în legătură cu distribuirea sarcinilor didactice. La Institutul central funcționează mulți lectori cu o cuprinzătoare experiență de învățămînt mediu, cu gradele didactice obținute și care sînt elemente frunțase ale învățămîntului nostru mediu. Unii lectori de la Universitate nu au, fără îndoială, experiența învățămîntului mediu și sînt astfel mai puțin potriviți pentru obiectivele institutului nostru. Din acest motiv, va trebui să sporim exigența în alegerea cadrelor care pot preda și conduce activitățile de perfecționare ale personalului didactic.

Tot în grupul problemelor de structură și organizare voi scoate în evidență faptul că sarcinile institutului și ale filialelor sale au crescut considerabil în ultimii 2 ani, în timp ce cadrele și mai ales mijloacele noastre materiale au rămas aceleași. Unele din aceste piedici, și în special lipsa unui local cît de cît corespunzător, stînjesc activitatea cadrelor și diminuează sensibil dezvoltarea activității de perfecționare.

Grupul problemelor privind conținutul activităților de perfecționare a personalului didactic, anume planurile și programele, constituie fără îndoială probleme centrale mult mai importante decît problemele de structură și organizare. În acest sens, efortul cadrelor institutului nostru și al cadrelor de specialitate din Universitate și celelalte instituții de învățămînt superior angrenate în activitatea de perfecționare constă în stabilirea unor astfel de planuri și programe, care să nu repete programele cursurilor din facultate și în același timp să reprezinte o îmbinare între exigențele de formare ideologică, științifică de specialitate și metodologică pedagogică a personalului didactic.

În strînsă conexiune cu conținutul activității de perfecționare se conturează cu multă intensitate grupul de probleme privind metodologia și tehnologia didactică a perfecționării. În primul rînd, unele forme vechi de organizare a procesului educațional vor trebui revizuite complet și unele practici vetuste eliminate pe de-a întregul.

La nivelul postuniversitar, lecția-expunere se cere limitată la circa 30 de minute, seminarul-discuții, seminarul-problemă, seminarul cu îndeplinire de roluri, seminarul care redă mai bine o formă de model, un fragment al dezvoltării didactice vor trebui să-și găsească un loc din ce în ce mai mare.

Este cert — cum observa ministrul Mircea Malița — că în acest domeniu există o neînțeleasă inerție la corpul didactic și chiar la unii cercetători. Prin perfecționare și reciclare, tîndem să eliminăm formalismul care mai stăruie în unele sectoare de activitate. Dar eliminarea formalismului implică — spre a nu deschide calea arbitrariului și bunului plac didactic — determinarea și definirea unei metodologii și tehnologii noi. Forțele spirituale, inteligența, gîndirea, conștiința și conduita socialistă nu se dezvoltă prin expediente, ci prin asimilarea sistematică a cunoștințelor fundamentale și autentice cuprinse în tezaurul cunoașterii umane și prin aplicarea și verificarea lor în condițiile vieții industriale (productive) și sociale. În acest scop, didactica sau, în termeni actuali, metodologia și tehnologia învățămîntului va trebui fundamentată pe datele noi ale științelor filozofice, psihologice și sociologice, contribuind astfel la perfecționarea întregului proces de învățămînt.

Prof. Ion M. Rizescu,
director general adjunct
în Ministerul Învățămîntului:

Renovarea procesului didactic depinde de calitatea educatorilor

Consider că este necesar să reflectăm mai mult la căile prin care se asigură substanța ideologică a procesului de pregătire a cadrelor didactice. Trebuie să ținem seama apoi că, în împrejurarea în care reciclarea a devenit o problemă națională de partid și de stat, cu atît mai mult reciclarea celor care trebuie să pregătească pe alții capătă o semnificație deosebită. Întreaga operă de renovare a procesului didactic depinde de calitatea, de măiestria, de orientarea ideologică a educatorilor, învățătorilor și profesorilor, de responsabilitatea lor partinică față de misiunea pe care le-a încredințat-o societatea.

Perfecționarea trebuie să aibă un caracter anticipativ, prospectiv, dar și de reconsiderare a cunoștințelor existente. Noi nu am pregătit suficient cadrele didactice pentru acțiunea de renovare a învățămîntului, de racordare a lui la necesitățile de azi și de mîine ale societății noastre. În întregul nostru sis-

tem de muncă, va trebui să întreprindem acțiuni ferme pentru promovarea noului și combaterea a tot ce este anhilozat și desuet; va trebui să acționăm pentru schimbarea mentalității unor cadre didactice, care rămîn prizoniere rutinei.

Avem un sistem bun de perfecționare a personalului didactic care a adus o contribuție importantă la promovarea noului în învățămînt. Acțiunile de perfecționare s-au extins, au un caracter organizat; s-a făcut un salt calitativ în ceea ce privește informarea de specialitate prin universități; s-a întărit legătura Institutului central și a filialelor sale cu școala, cu inspectoratele județene, cu societățile științifice ale cadrelor didactice; o prestigioasă activitate s-a desfășurat pentru pregătirea educatoarelor, învățătorilor și profesorilor în vederea obținerii gradelor didactice. Acest sistem este însă perfectibil, fiindcă el are încă unele scăderi și asupra acestora trebuie să ne concentrăm acum, în primul rînd, atenția. Astfel, am neglijat nepermis de mult problema formării profesorilor în dubla lor calitate de specialiști și educatori, calitate care implică răspunderi profesionale și politice. Problematice activități educative, a metodologiei educației, a fundamentării acestei metodologii pe baze științifice ne-a scăpat, de asemenea, din atenție. Acțiunile noastre n-au fost suficiente de suple pentru a fi adaptabile nivelurilor diferite de pregătire a cadrelor didactice ce funcționează, în prezent în învățămînt. Avem cadre cu pregătire insuficientă. La ele trebuie să punem accentul pe completarea golurilor în cunoștințe. Avem cadre cu pregătire suficientă, dar învechită. Pe acestea trebuie să le ajutăm să-și înprospăteze cunoștințele. Programele de perfecționare nu au mers întotdeauna în întîmpinarea nevoilor reale ale școlii. Deseori prelegerile au repetat cursurile universitare viciindu-se caracterul postuniversitar al informării de specialitate. Relațiile Institutului de perfecționare cu Universitatea n-au fost îndeajuns clarificate și, dacă nu sînt stabilite competențe clare, lucrurile nu merg așa cum trebuie.

În strînsă legătură cu responsabilitățile spornice pe care le avem pentru perfecționarea învățămîntului de cultură generală, va trebui să realizăm o cuprindere mai largă a cadrelor didactice în procesul de perfecționare și să diversificăm acest proces. Să nu uităm că acțiunile noastre trebuie ridicate la rangul de model. Or, aceasta presupune consolidarea a ceea ce am făcut bun, îmbunătățirea metodologiei de perfecționare, stimularea studiului individual al cadrelor, facilitarea accesului celor ce se perfecționează la cele mai bune surse de informare, atragerea celor mai bune cadre universitare la munca de perfecționare. În cadrul cursurilor noastre trebuie să diminuăm ponderea prelegerilor, să punem accentul pe seminarii, schimburi de experiență, lucrări practice, lecții model. În anul pe care îl începem ne vom axa mai mult pe pregătirea învățătorilor și profesorilor în vederea renovării lecției, a structurii sale în lumina principiilor stabilite în planul de măsuri aprobat de conducerea partidului. De aceea, propun să se elaboreze un îndrumar metodologic al acțiunilor de perfecționare care să fie prelucrat cu cei antrenați în această muncă chiar la începutul anului postuniversitar. De asemenea, ar fi util ca în catedre să dezbaterem modalitățile prin care putem renova lecția la fiecare disciplină.

Va trebui să ne ocupăm mai mult de pregătirea directorilor de școli, a inspectorilor școlari, de perfecționarea cadrelor care muncesc în școlile și secțiile cu limbile de predare ale naționalităților conlocuitoare, a diriginților, a educatorilor din casele de copii și unitățile învățămîntului special.

Prof. dr. doc. N. Al. Rădulescu,
prorector al Universității din
Craiova:

O formulă de organizare

Plecînd de la experiența pe care am acumulat-o cu ocazia cursurilor organizate de filiala noastră și țînd seama de numărul de profesori care trebuie să treacă prin procesul de perfecționare, de necesitatea de a nu perturba procesul de învățămînt și de posibilitățile de cazare pe care le avem, propun o organizare a perfecționării de tipul următor: activitatea de perfecționare să fie extinsă în vacanța de vară cu condiția ca alte sarcini specifice acestei perioade să fie concentrate în timpul vacanțelor de iarnă și de primăvară. În nici un caz, asta nu ar însemna ca întreaga activitate de perfecționare să se desfășoare pe timpul vacanței de vară. Filiala noastră nu ar putea face față unei atît de masive concentrări de activitate. De aceea, poate că într-o primă etapă ar fi bine să menținem sistemul scoaterii de la catedră a profesorilor din școlile cu mai multe cicluri paralele, adică din acele școli din care absența lor nu atrage după sine grave perturbări în procesul de învățămînt, rămînd ca profesorii în școlile cu un singur ciclu să vină la cursuri în timpul vacanței.

Totodată consider că nu este absolut necesar ca atari cursuri să se încheie cu un colocviu de genul celui la care s-a recurs pînă acum. Firește, nu susțin desființarea oricărei forme de control final, pentru că aceasta ar duce la diminuarea interesului audienților.

În ipostaza perfectibilității

Un cuvânt despre organizarea noastră. În repartizarea teritorială a județelor pe filiale, există deficiențe care trebuie înlăturate. Unor filiale le este atribuit un număr disproportionat de județe în comparație cu altele.

Prof. dr. doc. **Anatolie Chirceș**,
prorector al Universității din Cluj:

Studiul individual solicită o atmosferă generală de interes pentru studiu

Universitățile trebuie să înțeleagă că nu vor putea contribui la așezarea pe baze solide a Institutului central de perfecționare și a filialelor sale dacă nu vor face anumite sacrificii în sensul de a lua de la catedrele sale personalități reprezentative care să fie atribuite rețelei de perfecționare. Personalul Institutului de perfecționare a crescut atât în volum, cât și în calitate. El nu este însă suficient nici pe departe pentru a face față imenselor sarcini care ne stau astăzi în față.

În ceea ce privește studiul individual al cadrelor didactice, aș vrea să arăt că nu este de ajuns ca acestea să dispună de materialul necesar pregătirii lor. **Trebuie creată la nivelul școlilor o astfel de atmosferă de lucru încât să existe o reală nevoie de studiu individual.** Leg această idee de activitatea inspectoratelor școlare. La nivelul inspectoratelor, trebuie operate schimbări de mentalitate. Uneori inspectorii devin niște funcționari care adună observații și întocmesc materiale pentru ca să trimită apoi școlilor niște constatări și niște indicații în legătură cu modul cum trebuie lucrat pentru înlăturarea tipicului negativ.

Pentru a depăși acest nivel îngust birocratic, noi am încercat să realizăm o strânsă colaborare cu inspectoratul școlar și, în bună măsură, am reușit. Am reușit însă, numai pentru că inspectorul general a înțeles necesitatea acestei colaborări. Altfel, noi nu sîntem recunoscuți oficial ca o autoritate care are dreptul să se ocupe de problemele de îndrumare și control. Inspectoratele au un statut al lor și atunci colaborarea cu filiala Institutului central de perfecționare nu se realizează decât în funcție de bună-voință și înțelegerea inspectorului general. Această situație ar trebui reglementată.

Prof. univ. dr. **Pavel Apostol**,
prorector al I.C.P.P.D.:

Un model aplicabil la scara întregii societăți

În dezbaterile consiliului profesoral al I.C.P.P.D. s-a vorbit despre cerința ca activitatea de perfecționare la institutul nostru să se desfășoare în așa fel încât să elaborăm un model de perfecționare aplicabil pe scara întregii societăți. Aceasta este o sarcină de foarte mare însemnătate și de imense răspunderi. Cu atât mai dificilă este realizarea ei, cu cât trebuie să efectuăm această operă de investigare a unor noi forme de perfecționare în condițiile în care asigurăm funcționarea normală a tuturor acțiunilor de până acum, fiindcă noi nu avem voie să întrerupem activitatea. **Noi trebuie să învățăm să facem perfecționarea simultan, într-o multiplicitate de forme.** Situațiile concrete pe care trebuie să le rezolvăm sînt extrem de diferite. Există o serie întreagă de forme posibile de perfecționare care nu se exclud unele pe altele, ci, dimpotrivă, pot fi folosite simultan. S-a mai arătat — și acest lucru are consecințe foarte importante — că forma de bază a perfecționării trebuie să fie la locul de muncă, fără scoaterea din activitatea de la catedră. Toate sistemele de învățămînt sînt într-o criză permanentă de cadre didactice. În această situație, **atenția noastră trebuie să se îndrepte în primul rînd spre acele forme care permit perfecționarea omului la locul de muncă.**

S-a arătat totodată că noi avem de înfruntat două mari probleme. Pe de o parte, cadrele care funcționează în învățămîntul de cultură generală nu au fost formate cum trebuie din punctul de vedere al culturii pedagogice, iar, pe de altă parte, trebuie să fie dezvățate de anumite obișnuințe pe care toată lumea le consideră depășite. Cauza menținerii acestor obișnuințe constă, cred în aceea că există o rezistență față de nou în însuși aparatul de îndrumare și control al ministerului, precum și în faptul că foarte mulți profesori au impresia că tot ce se spune despre modernizarea metodologiei și tehnologiei predării este pur și simplu demagogie. Această impresie a fost întreținută între altele și prin felul cum s-au desfășurat foarte multe cursuri de perfecționare unde am pledat împotriva formelor tradiționale de predare, dar în orele de înfornare științifică s-a

recurs la formele medievale ale prelegerii universitare.

Mi se pare că, în sistemul de perfecționare, esențială este pregătirea condițiilor pentru buna desfășurare a studiului individual. Pentru aceasta nu e de ajuns o programă de studiu și o bibliografie. Majoritatea absolvenților universităților și institutelor pedagogice de 3 ani nu cunosc tehnica studiului individual. De aci necesitatea unui îndrumar de studiu individual.

În legătură cu controlul cunoștințelor însușite la perfecționare, **consider inoportun să se renunțe la orice formă de verificare finală, fiindcă aceasta ar transforma întregul proces în ceva benevol.** Sînt, în schimb, de părere să depășim formele învechite de examinare. Mă gîndesc, de pildă, la aplicarea metodei cazurilor. Adică să-l pun pe profesorul care a audiat niște cursuri, să elaboreze schița unei lecții. Această schiță mi-ar permite să văd dacă cunoștințele predate au fost sau nu însușite.

prof. dr. **Vasile Cucu**,
prorector al Universității București
și prorector al I.C.P.P.D.:

Forme variate, elastice, cu un conținut variat

Am să mă opresc la cîteva idei care mi se par mai însemnate pentru realizarea unei cotituri în activitatea de perfecționare. Una din aceste idei privește sfera de probleme asupra cărora ne concentrăm atenția. În general, în întîlnirile noastre, ale acelor care sîntem investiți cu responsabilități în domeniul perfecționării, am dat atenție mai mult **formelor organizatorice și am neglijat problemele de conținut.** Insistăm de mult să punem la dispoziția profesorilor, programe cu bibliografii, cu tot instrumentarul științific necesar, pe care aceștia să le aibă la îndemînă înainte de a veni la cursurile de perfecționare. Foarte puțini dintre noi s-au antrenat însă în această acțiune. Din păcate, nici la ora actuală nu dispunem de aceste programe și bibliografii. Iar importanța lor este de necontestat. Ele pot fi trimise fiecărui învățător și profesor, care nu va mai fi obligat astfel să vină să piardă timpul săptămîni în șir la cursuri. El va putea să studieze vreme de un an de zile, sau mai mult, și abia după aceea să se prezinte la un curs, mai bine zis la o scurtă perioadă de seminarizări, colocvii, aplicații care poate să dureze numai o săptămînă.

În aceste condiții s-ar putea adopta forme de perfecționare diferite, elastice, cu un conținut variat. Care sînt aceste forme, deocamdată nu știu. Dar sînt convins că le putem găsi dacă ne preocupăm să le descoperim. Aș aminti, de exemplu, că **putem să facem cursuri de vară și la alte discipline, nu numai la limbi străine.** Sau că mi se pare că **nu trebuie să ne rezumăm în exclusivitate la îndeplinirea obligației de a trece profesorii din cinci în cinci ani, prin cicluri de perfecționare și că trebuie să ne gîndim la modalitatea de a asigura posibilități de perfecționare și în cadrul acestui interval.**

În orice caz, esențial în stabilirea formelor de perfecționare trebuie să fie criteriul **eficiență.** Eficiența nu poate fi realizată decât imprimînd perfecționării un caracter formativ, ceea ce implică rigori în sensul selectării informației, al modalității de comunicare a acesteia și de aplicare a ei. Lucrul nu va fi posibil decât atunci cînd lecția nu va mai fi concepută ca un conglomerat de noțiuni, ci ca expresie a unui act de gîndire. Nu simpla transmitere de cunoștințe trebuie să stea în atenția noastră, ci problematizarea acestor cunoștințe. Acesta va trebui să fie obiectul cursurilor de perfecționare: un prilej de gîndire și regîndire modernă a activității la toate obiectele de învățămînt.

Conf. univ. **Vasile Ștefănoiu**,
secretarul Organizației de bază
P.C.R. de la I.C.P.P.D.:

Cum înlăturăm scolasticismul

Există încă în munca profesorilor o foarte mare doză de scolasticism și una dintre cele mai tipice forme de manifestare a acestuia este lecția în care profesorul vorbește și elevii ascultă, așa cum se făcea încă în urmă cu o sută de ani. Scolasticismul în învățămînt nu va putea fi înlăturat decât printr-o reconsiderare a pregătirii pedagogice și metodice a profesorului. În acest sens **trebuie regîndit însuși modul cum este organizată activitatea de perfecționare.** Mi se pare că nu este în primul rînd important ca profesorilor să li se dea la cursurile de perfecționare un mare număr de cunoștințe noi, cît ca

aceștia să fie învățați să lucreze într-un mod nou cu elevii, să fie activați în domeniul educației ideologico-politice a elevilor.

O altă problemă este și aceea a menținerii unui raport judicios între științific, metodologic și ideologic. Cred că, fără să soluționăm această sarcină din punctul de vedere al nevoilor învățămîntului și nu din acela al normelor didactice, nu vom putea face pași înainte. De asemenea, **trebuie să ne preocupăm o modificare radicală, de concepție, în domeniul studiului individual al cadrelor didactice.** Aș putea cita nenumărate exemple care demonstrează că, în școală, pregătirea profesorului s-a bazat pe memorare, în facultate pe memorare și la perfecționare tot pe memorare. Undeva, acest cerc vicios trebuie spart, iar breșa trebuie operată tocmai de către cei chemați să facă perfecționarea.

Se impune apoi, o atenție sporită pentru diversificarea cursurilor postuniversitare de perfecționare, programarea lor în așa fel încît să nu dezorganizeze învățămîntul, folosindu-se pe cît posibil cursurile pe plan local, precum și cursurile de vară.

Pentru buna desfășurare a activității de perfecționare sînt necesare și cîteva clarificări de ordin organizatoric. Între altele aș propune o lărgire a componenței consiliului profesoral al Institutului. Din acest consiliu ar trebui să facă parte cel puțin 2-3 tovarăși din fiecare filială, printre care, în mod obligatoriu, secretarii organizațiilor de partid.

Prof. **Alfred Lauterman**,
directorul Bibliotecii centrale
pedagogice:

Soluții la dificultatea documentării

Un loc deosebit de important va trebui să se acorde, în procesul de perfecționare a personalului didactic, **elaborării unei tematici și a unei bibliografii cu ajutorul cărora profesorul să se pregătească singur în intervalul dintre două reciclări.** Aici intervine însă o dificultate legată de posibilitățile de documentare pe care le au profesorii din învățămîntul de cultură generală. Cea mai mare parte a acestora lucrează în școli mici, dispersate pe întreg teritoriul țării. Bibliotecile din aceste școli sînt, în general, înzestrate cu lucrări pentru elevi și nu pentru profesori. Se pune deci întrebarea: dacă se vor elabora acele interesante bibliografii și tematici a căror necesitate o subliniam, cum vom reuși să asigurăm profesorului literatura necesară perfecționării sale? M-am gîndit la unele soluții. Una ar fi aceea a creării unor **oficii interjudețene de împrumut pe lingă filialele Institutului central de perfecționare,** oficii care, ar fi aprovizionate cu cărți, tratate, materiale de bază, care să dea posibilitatea documentării profesorilor cu noile probleme ale specialității lor, ale pedagogiei, psihologiei etc. O altă soluție: funcția de oficii de împrumut să fie preluată de casele corpului didactic cărora li s-au atribuit încă de pe acum cîte doi salariați și bugete satisfăcătoare pentru a-și completa biblioteca. Dar am aflat că la una din casele corpului didactic banii destinați bibliotecii au fost cheltuiți pe instrumente muzicale. Consider că este indisponibil ca Ministerul învățămîntului, de comun acord cu Uniunea Sindicatelor din învățămînt, știință și cultură, să ia în această privință hotărîri care să determine aprovizionarea bibliotecilor caselor corpului didactic cu documentația corespunzătoare. Poate că această acțiune ar putea fi coordonată de I.C.P.P.D. prin Biblioteca centrală pedagogică.

Incheiem aici această dezbatere, fără pretenția de a fi epuizat multitudinea aspectelor pe care le implică tema abordată. Luînd în discuție și în alte numere ale „Tribunei școlii” această temă, am solicitat opinia oamenilor de la catedră, a celor care vor beneficia de îmbunătățirea activității de perfecționare. În numărul de față, am dat cuvîntul celor ce răspund direct de desfășurarea acestui proces. De fiecare dată, a fost exprimată o întreagă diversitate de observații, sugestii, propuneri. Rămîne ca în viitorul apropiat, cît mai apropiat, să se treacă de la confruntarea de idei și opinii la elaborarea celui model optim de perfecționare atît de necesar și atît de solicitat.

Dezbatere consemnată de
OCTAVIAN BUZESCU

catedra

LECȚII DOGMATICE ȘI LECȚII ACTIVE

Prezentăm în două variante, o lecție de zoologie pentru anul al II-lea de liceu.

Varianta I

„Astăzi vă voi preda lecția despre „Clasa păsări”.

Lecția are loc în laboratorul dotat cu colecții de păsări naturalizate, schelete, mulaje, scheme, planșe, aparate de proiecție pentru diapozitive, diafilme și filme, magnetofon ș.a.

Profesorul a pregătit din vreme planul lecției, a procurat o bandă de magnetofon cuprinzând interviuri despre creșterea și îngrijirea păsărilor de la o unitate de producție avicolă și a pregătit pentru proiecție un film documentar despre dezvoltarea puiului de pasăre din ou.

După verificarea și consolidarea cunoștințelor din lecția anterioară de sinteză despre clasa reptile, profesorul face legătura cu lecția nouă prin câteva întrebări puse elevilor și, apoi, comunică materialul nou cu grijă „să nu alunece într-o expunere mecanică și să nu facă din această parte a lecției o parafrază a manualului, ci să se simtă în ea capacitatea activă a unei personalități didactice”¹⁾.

Materialul nou pe care profesorul îl comunică este dictat cu limpezime și într-o stringentă ordine logică, cu pauzele necesare elevilor spre a lua notițe cât mai fidele; din când în când, profesorul scrie pe tablă termenii noi care trebuie reținuți, prezintă exponatele spre a-și ilustra explicațiile ce le dă („activizează” clasa cu întrebări: „ce observăm la părțile componente ale scheletului” și cu răspunsuri date tot de profesor: „observăm că...”), desenează pe tablă structuri anatomice și oferă elevilor prilejul de a asculta înregistrarea de pe bandă și le prezintă filmul.

Toată lumea e mulțumită: profesorul, pentru că a făcut o lecție... modernă și că elevii au fost disciplinați (aștrai de noutatea tehnicilor didactice), iar elevii, pentru că au reținut totul, au luat notițe „bune” și au satisfacția încrederii că, la o eventuală viitoare examinare, vor răspunde întrebărilor profesorului la nivelul notelor 8-10.

Pe fondul acestei mulțumiri generale, profesorul nu uită că „nu e de ajuns ca materialul nou să fie predat (ci), trebuie ca el să fie și fixat”. Socotind că „e riscant să părăsească clasa înainte de a se fi asigurat că elevii și-au însu-

șit în așa fel noile cunoștințe încât pe baza lor să poată întocmi tema acasă”²⁾, mai pune elevilor câteva întrebări și le dă ca temă pentru acasă... să învețe lecția și să deseneze scheletul de porumbel.

Varianta a II-a

„Astăzi, continuând observarea și cunoașterea științifică a viețuitoarelor, vom trece la lecția „Clasa păsări”.

În a doua variantă, lecția are loc în același laborator, cu ajutorul acelorași mijloace audio-vizuale; profesorul a adăugat însă reptile (naturalizate și schelete), un schelet uman și o schemă înfățișând originea și evoluția reptilelor pe ere geologice.

Profesorul îi invită pe elevi să observe, individual sau în grupuri de

RESTRUCTURAREA LECȚIEI este astăzi problema cea mai dezbătută în toate sistemele de învățământ. În condițiile unei mutații a caracterului procesului de învățământ, a funcției sale preponderent formative, a accentului care cade pe formarea și dezvoltarea creativității elevilor și a unei tehnologii noi a instruirii, apare evidentă necesitatea spargerii lecției de tip tradițional.

Revista noastră își oferă paginile unei discuții ample și este bucuroasă să publice modele de lecție într-o viziune nouă pe care articolul de față o sugerează.

cîte doi-patru, în aproximativ 15 minute, piesele naturalizate, scheletele, planșele și celelalte materiale audio-vizuale și să compare cele observate cu observațiile făcute anterior la lecția clasa reptile și cu ceea ce își amintesc despre corpul uman din anatomia parcursă în școala generală.

Pentru a dirija procesul de observare și comparare, profesorul — dacă apreciază că elevii încă nu și-au însușit procedeele de observare — le dă câteva indicații metodice, ca: să deseneze și să compare aspectul exterior, tegumentele, scheletul, musculatura, sistemul nervos, organele de simț, aparatele, oul etc.

Elevii își vor nota rezultatele observațiilor făcute, vor formula întrebări și vor încerca să dea și răspunsuri, să deseneze.

Etapa de observare directă se încheie cu prezentarea filmului și cu audierea benzii de magnetofon.

În etapa următoare — de aproxima-

tiv 15 minute — cu ajutorul profesorului, elevii vor prezenta rezultatele obținute (observări, comparații, ipoteze, răspunsuri date unor întrebări, generalizări ș.a.) și vor fi dirijați să înțeleagă că definirea clasei păsări se realizează printr-un număr de trăsături pe care le-au desprins ei înșiși, că lărgirea cunoașterii lor solicită observare, analiză și generalizare, spirit creator în interpretarea datelor culese.

Concluziile profesorului la lecție — realizate cu ajutorul elevilor — se pot îndrepta spre sinteze ca: evoluția organelor de simț de la protozoare pînă la păsări ș.a.

Tema pentru acasă? Da: lectură din opera unui mare naturalist, recomandare de vizită într-un muzeu (secțiile ornitologice) sau altă preocupare care să pregătească observarea directă și compararea ce o vor efectua în cadrul lecțiilor următoare dedicate ordinilor (clasificării păsărilor).

UNELE CONCLUZII

Pornind de la aceste două cazuri particulare de lecție, se poate observa că în varianta I, realizată prin ceea ce unii pedagogi numesc „metoda dogmatică”, profesorul îl tratează pe elev ca pe o bandă de magnetofon pe care își imprimă vocea, cu dorința de a putea să și-o asculte, redată cu fidelitate, la verificarea cunoștințelor și la notarea în catalog a randamentului școlar al elevilor.

Recent, la un liceu pedagogic, unul dintre autorii articolului de față, asistând la o lecție de pedagogie, a înregistrat un moment în care profesorul care preda a întrebât elevii din anul V (peste opt luni, ei vor primi diploma de învățător):

— Care este principala metodă de predare, pe care eu v-o recomand cu insistență? Aceasta este a continuat profesorul? Metoda con-ver...

— ...sației! a răspuns clasa în cor, cunoscînd metoda „hiper-dogmatică” a profesorului lor, ilustrare fără echivoc a modului în care profesorul însuși înțelegea să traducă în fapt metoda... conversației!

realizare în laborator și cu tehnici didactice moderne ca mediator de realitate, aduce, prin modalități specifice, viața în școală și apropie școala de viață, devenind premisa fundamentală a învățării pe cale inductivă și prin acțiune didactică.

Învățarea prin descoperire

Varianta a II-a reprezintă o modalitate de predare-învățare prin descoperire de către elevi a noilor cunoștințe pe baza efortului propriu.

Nu discutăm pozițiile de pe care „descoperirea” este în fapt o „redescoperire”, că „descoperirea” cuprinde elemente — metode și tehnici — de cercetare, nici că ceea ce „filogenetic” s-a petrecut în istoria și dezvoltarea științelor, este condus de profesor să se repete „ontogenetic” cu fiecare elev; ceea ce reținem din varianta a II-a ca lecție prin descoperire este folosirea metodei inductive, descoperirea de către elevi nu a detaliilor, ci, prin detalii, a relațiilor și fenomenelor, a cadrului și situațiilor-tip.

Dacă în varianta I elevul nu descoperă nimic altceva decît că profesorul i-a predat clar sau confuz, că el însuși a înțeles sau n-a înțeles (și va face acasă efort să înțeleagă lecția, singur sau cu mediator), în varianta a II-a elevul se descoperă, mai ales, pe sine cu posibilitățile sale reale.

Învățarea prin descoperire oferă elevului posibilitatea de a-și dezvolta gândirea și de a integra interdisciplinar mai multe sau toate obiectele de învățământ.

Controlul cunoștințelor elevilor pe care îl face profesorul, în situația variantei I, caută să evalueze volumul de cunoștințe pe care îl posedă elevul; în varianta a II-a tinde să constate în ce mod se dezvoltă aptitudinile lui. Procesul instructiv-educativ nu mai tinde să selecteze și să excludă, ci se preocupă de promovarea aspectului uman, care interesează nu numai individul, dar și societatea³⁾.

Iată însă încă un exemplu de lecții de predare:

Varianta a III-a

(După Orie Marcel „Sur les méthodes actives dans l'enseignement des sciences naturelles”, în Tendances nouvelles de l'enseignement de la biologie, 1968, pag. 37-48).

Programă franceză prevede studiul bilanțului energetic al animalului. „Cîți profesori, ca să trateze acest capitol, pot experimenta și da elevilor să observe și altceva decît fotografiai sau desene ale calorimetrelor? Cred totuși că nu este obligatoriu să se folosească aici o metodă tradițională.

Este suficient să se dea o problemă, următoarea de pildă: Cum se poate evalua cantitatea de energie furnizată într-un anumit interval de timp, de către un animal cu temperatură constantă?

Ghidindu-i pe elevi, făcîndu-i să se sprijine pe cunoștințele lor de fizică și fiziologie, cerîndu-le să-și critice reciproc sugestiile făcute, cerîndu-le exemple în cifre (care vor fi teoretice, dar aceasta nu este un inconvenient grav, fiind cunoscut de toți) și ajutîndu-i din când în când, nu este oare posibil să-i facem să găsească principiile calorimetriei directe pentru animalul și omul care sînt în stare de repaus, pentru omul care face un exercițiu fizic, principiile calorimetriei alimentare și ale calorimetriei respiratorii?

Am slăbiciunea să cred că poate reuși un asemenea exercițiu, pe care am avut multă plăcere să-l conduc, iar elevii mei s-au înversunat cu mult interes să găsească soluții. Dacă e adevărat că așa fi făcut altceva cu un veritabil calorimetru potrivit pentru un animal mic și încă altceva cu o adevărată cameră calorimetrică, am fost totuși convins că am utilizat o metodă foarte activă... o muncă intelectuală grea și obositoare. Am impresia că în această ocazie comportarea profesorului de natură s-a asemănat mult cu cea a colegului său de matematică ghidîndu-și elevii în căutarea soluției unei probleme”.

Învățarea prin lucrul în grup

Varianta a IV-a

Clasa (anul IV liceu) a fost împărțită în grupuri, conform preferințelor elevilor, revăzute și aprobate de profesor. Pentru pregătirea lecției de istorie privind prima parte a domniei lui Mihai Viteazul, fiecare grup a primit o temă și indicații bibliografice din partea profesorului.

În locul expunerii tradiționale, la lecție, grupurile prezintă rezultatul in-

investigațiilor colective. Primul grup aduce date privind situația internațională la sfârșitul secolului al XVI-lea și îl comentează, luând ca punct de pornire cuvintele lui Sigismund: „La ce a slujit pînă-acî pacea cu turcul? A obținut pe nesimțite popoarele noastre nenorocite a se îngreua cu un jug ne-suferit” (După Nicolae Bălcescu, „România sub Mihai-Voievod Viteazul”).

Al doilea grup analizează politica internă a lui Mihai Viteazul, avînd ca temă: procesul de organizare a armatei și poziția claselor sociale față de politica domnitorului.

Al treilea grup prezintă, printr-o schiță grafică cu elemente mobile, tactica folosită de români în bătălia de la Călugăreni.

Al patrulea grup, pe baza unor fragmente selecționate din mărturiile scrise cu privire la prima parte a domniei lui Mihai Viteazul, deschide câteva căi posibile de desfășurare a evenimentelor ce se vor studia în continuare în lecția ce urmează.

După fiecare prezentare, membrii grupului care s-au ocupat de un anumit aspect din lecție răspund la întrebările colegilor, iar profesorul completează, aduce corectări și subliniază sintezele. Pe parcursul desfășurării relatărilor făcute de elevi, profesorul întreabă: „Care este aprecierea voastră...?” „Cum justificați acest fapt?” „Se putea mai bine în alt mod?” etc. Împarte apoi sarcini pentru lecția următoare, care se va desfășura după aceeași structură.

Nu înseamnă, desigur, că întregul curs de istorie se predă prin activitatea grupurilor. Acest mod de organizare a predării este folosit la teme complexe care pot fi divizate în aspecte cu o unitate proprie și care înlesnesc elevilor investigații independente. Față de alte căi de activizare a clasei, lucrul în grup favorizează prelucrarea informației noi, atitudinea creatoare din partea elevilor, manifestarea originală a contribuției fiecăruia, încorporată în acțiuni colective, posibilitatea de adîncire a unor aspecte variate, de confruntare a rezultatelor în cadrul grupului și între grupuri, de reală cooperare. Deschiderea acestor posibilități de comunicare între elevi înlesnește stabilirea dialogului cu profesorul ale cărui intervenții orientează activitatea grupului și evidențiază rezultatele. Îndeplinirea unor sarcini diferențiate antrenează întregul efectiv al clasei într-o formă sau alta de activitate, chiar dacă, în lecție, nu toți elevii ajung „să vorbească”. Criteriul de apreciere a participării lor active: cîți elevi au răspuns în oră — folosit adesea de profesorii care nu depășesc o analiză de suprafață a actului pedagogic — este înlocuit cu examinarea întregii activități de pregătire a fiecărui elev pentru lecție.

Desigur că, în condițiile lucrului în grup, sînt de revizuit modalitățile de apreciere și notare a elevilor pentru a stimula cooperarea, a deprinde elevii să dea curs îndemnului: situații grupul la un nivel superior care să înlocuiască tradiționalul: „fiecare pentru sine”! Învățarea prin lucrul în grup are virtuți formative nu numai în direcția dezvoltării spiritului de echipă și cultivării modalităților concrete de cooperare, ci, mai ales, în stimularea spiritului de investigație și dezvoltarea flexibilității și creativității gândirii.

Învățarea cu ajutorul situațiilor probabile (tehnica jocurilor)

Varianta a V-a

În fața unei fotografii de mari dimensiuni care prezintă Combinatul siderurgic din Galați, ghidul-translator de limbă engleză depune vădite efor-

turi de a răspunde curiozității nepotolite a vizitatorului, vorbindu-i — cu justificată mîndrie patriotică — despre acest „important pas în industrializarea țării”.

— Pentru ce s-a construit acest combinat?

— Pentru „a pune la îndemîna economiei naționale o mare cantitate de oțel, așa cum s-a stabilit la cel de al X-lea Congres al Partidului Comunist Român”.

— Ce dimensiuni au secțiile Combinatului?

— „Halele sale au peste 800 m lungime, 130 m lățime și 30 m înălțime; este un uriaș de beton, metal și sticlă”⁶⁾.

Și conversația continuă.

Dar...

Profesorul:

— Echipa de foneticieni are de comunicat vreo observație?

— Da, tovarășe profesor! (Și se comunică observațiile asupra pronunțării unor cuvinte).

— Dar echipa de lexicieni?

— Dar echipa de gramaticieni?

— Și acum să analizăm textele conversației scrise de grupul de înregistrări scrise.

Conversații similare se pot organiza situînd elevii în roluri de vizitatori prin oraș — ghizi, cumpărători — lucrători din comerț (papetărie, cofetărie, piață) ș. a.

Punerea elevilor în situații probabile, ca cele de mai sus, nu-i abate de la scopul învățării limbilor străine în școala noastră, ci, dimpotrivă, contribuie la „dezvoltarea priceperilor și deprinderilor de exprimare orală și scrisă și de înțelegere a unui text fără traducere... de a se putea întrebuița limba (străină) drept mijloc de comunicare”⁷⁾.

„Jocul” de-a ghidul și vizitatorul sau de-a cumpărătorul și lucrătorea din comerț îi pune pe elevi în situații quasi-reale, le oferă prilejul să-și asume roluri și, pe baza lor, să se transpună într-un mediu de instruire activ și real, creat de profesor și dirijată de acesta. Asemenea situații probabile care aduc în lecție un spor de interes și atractivitate, solicită elevii să aplice la situații noi cunoștințele lor și să înțeleagă că acestea nu au valoare decît ca mijloc de acțiune în muncă, în viață.

Varianta a VI-a

O variantă a învățării cu ajutorul situațiilor probabile, cu un nivel de complexitate mai ridicat o reprezintă antrenarea elevilor în situații în care „își asumă roluri, întîmpină probleme, formează strategii, iau decizii și obțin o conexiune inversă, rapidă, asupra consecințelor acțiunilor lor”⁸⁾.

În această variantă lecția „Prima parte a domniei lui Mihai Viteazul” poate fi predată prin asumarea de către elevi a unor roluri de personaje istorice. Dacă obiectivele urmărite de Mihai Viteazul în bătălia de la Călugăreni au fost: salvarea imediată a domniei, curmarea unei spoliери economice, obținerea de ajutor din partea țărilor europene, restabilirea drepturilor tradiționale ale Țării Românești și independența față de imperiul otoman și dacă principalele soluții puteau fi: lupta armată, alianța cu Poarta, plata unui tribut, acțiunile diplomatice și menținerea statu-quo-ului⁹⁾ (toate aceste date fiind comunicate elevilor), situațiile probabile pe care și le pot asuma elevii sînt deliberarea și decizia luată de Mihai Viteazul, de căpeteniile oștirii române, de eventualii aliați, de Sultan și celelalte căpetenii otomane etc. De asemenea, se pot crea alte situații probabile prin emiterea ipotezei că bătălia de la Călugăreni nu ar fi avut loc, că armatele, întîlnin-

Profesorul emerit ION MIHAILESCU de la Liceul nr. 2 din Ploiești

Un portret pe săptămînă

du-se la Călugăreni, căpeteniile lor ar fi încheiat un armistițiu de trei luni, că oștirea românească ar fi fost înfrîntă, că Mihai Viteazul ar fi căzut în bătălie.

Această lecție, învățată de elevi prin transpunerea lor în situații probabile, istoric determinate, le permite o abordare multidisciplinară a problemelor și o apropiere de modalitățile de rezolvare folosite de adulți în viața reală.

Cunoștințele devin instrumente pentru elaborarea de strategii și de soluționare a problemelor, dînd posibilitatea dezvoltării gândirii materialist-dialectice a elevilor, prin solicitarea efortului propriu de gîndire și a inventivității (propunere de ipoteze) în conexiunea evenimentelor istorice. Elevii își dezvoltă spiritul aplicativ — contribuție la formarea viitorului adult, om de acțiune — transferînd în situații noi, cunoștințe însușite anterior, evaluînd strategiile și deciziile prin rezultatele acestora.

Un pas mai departe în direcția activizării elevilor la lecție îl constituie transpunerea lor în situații probabile cu caracter de competitivitate (jocuri) în care unul, doar unii și alții, toți, nici unul, pot câștiga. Astfel de jocuri se realizează fie împărțindu-se clasa pe echipe care-și asumă roluri într-o competiție, fie organizîndu-se întrecerea între toți elevii pentru determinarea soluției optime.

În aceste condiții, elevii sînt obligați să respecte reguli ale jocului, ca practică probabilistică a unor viitoare situații reale, de respectare a normelor sociale.

Folosirea metodelor active necesită o reasezare a relației profesor-elev și, de bună seamă, o restructurare a lecției prin reconsiderarea scopurilor ei formative.

Modernizarea nu urmărește ridicarea predării-învățării la nivelul formulei „să învățăm pe elev cum să învețe”, ci al necesității de a-l învăța să se dezvolte, să se perfecționeze continuu corespunzător cerințelor dezvoltării noastre sociale.

Nu se înlătură cu ușurință ceea ce

este conservator în rîndul metodelor de predare și nici nu este necesar ca totul din experiența de la catedră să fie înlăturat. Renovarea lecției impune un efort continuu de creație din partea profesorilor, de transformare a cadrului educațional și a mentalității dogmatice.

**COSTIN ȘTEFĂNESCU,
LUMINIȚA GHIVIRIGA**
cercetători principali la Institutul de cercetări pedagogice

¹⁾ Vezi: „Metodica predării istoriei” de Tatiana Gafar, București, E.D.P., 1963, p. 147 (subl. ns.).

²⁾ Ibid. (subl. ns.).

³⁾ Datele sînt obținute de dr. William Floyd cu prilejul unei cercetări în 40 de școli din S.U.A. (vezi vol. Changer l'ecole, Paris, Ed. de l'Epi, 1970). Date similare comunică și pentru școala noastră colectivul de cercetare Pelaghia Popescu, Tiberiu Popescu și Irimia Iacob (vezi Rolul și locul educatorului în procesul de modernizare a învățămîntului, București, E.D.P., 1970).

⁴⁾ Francis Bacon: Noul organon, Ed. Academiei, 1957, București, p. 108.

⁵⁾ Vezi Mario Mencarelli, L'aggiornamento dei metodi (modernizarea metodelor) în Scuola italiana moderna, Brescia, nr. 1, 1967, p. 15-20.

⁶⁾ Textele între ghilimele din dialogul de mai sus sînt luate din: Limba engleză, manual pentru cl. a VIII-a de Mariana Țăranu și Dan D. Levitchi, Ed. didactică și pedagogică, București, 1971, Lesson 3, pag. 22.

⁷⁾ Metodica predării limbii franceze în școala generală de Viorica Demetrescu și colab., E.D.P., București, 1965, pag. 194.

⁸⁾ Clark, C. Abt. și Virginia H. Cogger, Educational games for the Sciences, în The Science Teacher, Washington, 1969, vol. 36, nr. 1 January, p. 36-39.

⁹⁾ cf. Mircea Malița, Curs de matematică la Universitatea din București, după Matematica unei decizii istorice de Maria-Anca Pirjol, Magazin istoric, anul V, nr. 3 (48) martie 1971 p. 37 și urm.

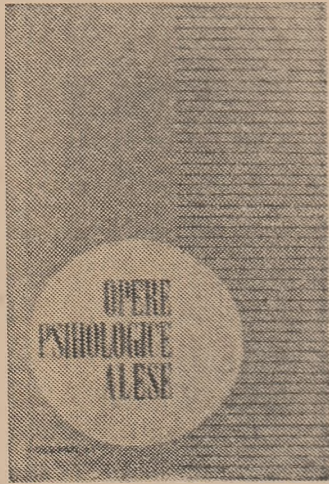

catedra

La apariția

lui L. S. Vigotski
in limba română

Volumul I al *Operele psihologice alese* de L. S. Vigotski, apărut la Editura didactică și pedagogică, cu o remarcabilă prefață semnată de V. Pavelcu, reprezintă un eveniment editorial și științific cu totul deosebit. Se pre-

pra elementelor cu adevărat valoroase, pe care le-a selectat și completat cu idei și fapte noi, într-o nouă viziune, de psiholog marxist.

Edificiul fundat de el s-a dovedit trainic în toate prvințele. Sub raportul continuității, numele unor savanți de prestigiu ca: A. N. Leontiev, A. R. Luria, P. I. Galperin și alții ne permit să-l considerăm un întemeietor de școală, iar, pe linia ideilor, un gânditor de prim rang care ne-a lăsat moștenire o operă vastă cunoscută azi în toată lumea, fiind tradusă în foarte multe limbi (engleză, germană, italiană, japoneză etc.). Traducerea ei și în românește exprimă implicit — cum afirmă profesor V. Pavelcu în prefața volumului — „o judecată de valoare pozitivă, o afirmare a activității ei” și în orice caz o necesitate care se cerea satisfăcută mai de mult.

În volumul I oferit recent de Editura didactică și pedagogică sînt cuprinse cîteva lucrări semnificative pentru gîndirea psihologică a autorului: „Istoria dezvoltării funcțiilor psihice superioare”, „Problemele dezvoltării psihice a copilului” și șase lecții de psihologie. Cit despre modul în care acest volum a fost primit de public vorbește de la sine faptul că în cîteva zile întregul stoc s-a epuizat.

Conf. univ. dr. N. RADU

Trei cărți
pentru excursiile școlare

Trei noi cărți apărute în Editura didactică și pedagogică — E. Pușcaru-Soroceanu, Dumitru Pușcaru: „Excursii în Munții Făgărașului”; Ștefan Csürös: „Excursii în Munții Retezatului”; M. Păun, C. Maloș, M. Popescu: „Excursii în Munții Olteniei” — invită la cunoașterea munților noștri și la drumeție.

Profesorii conducători de excursii, elevii sau amatorii de drumeție găsesc în aceste lucrări date esențiale despre așezarea geografică, despre

relief și climă, despre faună și floră, despre ocrotirea naturii sau sfaturi privitoare la organizarea unei excursii.

Și, totuși, s-ar putea ca mulți dintre cititorii acestor cărți să ne împărtășească dezamăgirea pe care ne-o lasă, la sfîrșitul lecturii, o senzație stăruitoare de neîmplinit. O carte despre excursii (de fapt, o colecție despre excursii) o dorim, înainte de toate, un ghid complet care să ne poarte de-a lungul și de-a latul povrînișurilor și culmilor, după care să cunoaștem poteci, urcușurile și desigurile munților; de la ea trebuie să știm ce cabane și refugii ne așteaptă cînd vom întîlni apele și care sînt acelea.

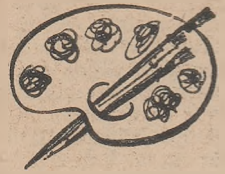
Din păcate, în afara unor foarte bune descrieri de floră și faună (tratate însă inegal, de la volum la volum cu puțin utilele „scurt istoric al cercetărilor botanice” sau „noțiuni privind combaterea dăunărilor pădurilor”), celelalte părți, care interesează cu precădere pe drumeți, sînt palid reprezentate. (În „Excursii în Munții Retezatului” traseelor turistice le sînt rezervate doar 8 la sută din paginile cărții). S-au creat astfel, dincolo poate de concepția inițială și — mai ales — dincolo de ceea ce sugerează titlurile, cărți ale naturaliştilor despre munți și nu, în primul rînd, cărți pentru tinerii excursioniști.

Excepție face lucrarea „Excursii în Munții Făgărașului”, care conține descrierea amănunțită a mai multor trasee turistice, însoțită de toate elementele necesare de floră, faună și peisaj, sugestiv ilustrată. În același context, apreciem harta turistică pe care prof. S. Csürös a reprodus-o pentru Munții Retezat.

Cele trei cărți au merite pe care, în calitate de cititori și de naturaliști, le apreciem cu toată sinceritatea (descrierea cursivă a celor mai frumoase flori, a etajelor de vegetație, a spectrului floristic, prezențarea inteligibilă, pentru toate categoriile de cititori, a faunei, reliefului și alcătuirii geologice, a problemelor de ocrotire a naturii etc.).

Dr. AL. IONESCU

CRONICĂ
PLASTICĂ

Trei profesori-artiști
și rodul
documentării
într-un sat din Argeș

În vara aceasta, trei profesori-pictori din Cenaclul „Ion Andreescu” au desfășurat o intensă activitate în satele Rădești și Stîlpeni din județul Argeș. Lucrările realizate cu acest prilej au fost prezentate într-o expoziție, deschisă în sala Casei corpului didactic din Capitală.

Profesorul-pictor Emil Nicolescu-Nic prezintă o suită de lucrări în tuș și acuarelă cu tema „Aurul verde”, în care sînt surprinse aspecte caracteristice din munca forestierilor și a celor care industrializează lemnul. Sînt 22 de tablouri reprezentînd secvențe de producție — „Hala de fabricație”, „Aburirea cherestelei”, „Secția gatere”, precum și portrete de muncitori forestieri, pline de atmosferă și viață lăuntrică.

Ana Frînculescu folosește în lucrările sale un colorit transparent, pastelat, aplicate într-o tușă largă, surprinzînd mișcarea elementelor naturii („Sălcii”, „Vederea generală din Rădești”). Ea sintetizează și compune,

pe motivele lucrărilor de ceramică veche, o deosebită viziune coloristică, stilizînd cu discernămint elementele.

Maria Drăguța-Frînculescu, pasionată a peisajului și a florilor, minuieste spațiul semănînd lumină, farmec și poezie cu fiecare tușă. Pasta suculentă strălucitoare creează armonii cu interferențe în sfera muzicii și poeziei. Artista surprinde astfel cîntecul vîntului în lucrarea „Pe deal” sau tăcerile profunde ale nemîșcării din „Singuraticul”. Și florile au personalitatea lor. Sînt sfioase florile de pe marginea drumului — „Nalbe”, pline de gingăsie și de vigoare în același timp „Florile de cîmp”, elegante și exuberante florile de grădină, însingurate și melancolice florile din glastre — „Mușcate de Rădești”.

Expoziția celor trei profesori-pictori este nu numai o mărturie de măiestrită minuire a penelului, ci și un act de păstrare artistică a comorilor unei regiuni de mare densitate folclorică.

G. DIMITRIU-SEREA

Virtuțile educative ale „Vieților paralele”

Așa cum am mai arătat (vezi „Colocvii”, nr. 8, an. V, august, 1970, pag. 6), biografia, ca și alte specii, s-a născut și a evoluat nu din genul scrierilor istorice, ci din căutările filozofiei morale, care încerca să-și verifice principiile în domeniul creației literare. Momentul peripateticilor fusese determinant în conturarea unor trăsături caracteristice speciei literare a biografiei. Tendința era acum de a prezenta și analiza existența unor personalități reale, ceea ce într-un fel contrasta în mod esențial cu punctul de vedere al literaturii descriptive și de analiză, care se sprijinea pe ficțiune ori pe analiză teoretică și generalizantă. Scopul speciei era, firește, cel moral-educativ. Dar spre deosebire de scrierile istorice, care foloseau — și ele — faptele istorice în scopuri educative, biografia se bazează pe existența unor personalități, deci, pe ansambluri unitare de acțiune în viața socială, pe entități psihice și morale.

Dacă concepția de bază rămîne la Plutarh cea a lui Platon, primul consideră că „trebuie mai degrabă să fie privită și cercetată imperfecțiunea și mizeria morală pentru a-i acorda o privire de dragoste, pentru ca ea să poată fi atrasă și corectată. Infrumusețată”. Ca metodă, **Viețile paralele** adoptă teoria lui Aristotel, care fusese exemplificată de peripatetici în analiza lor, și anume că idealul uman (omul, înzestrat cu cele mai înalte însușiri ale gîndirii și simțirii) se intruchipează în individ și în colectivitatea socială. El susține astfel că viciul semnifică ignoranța și că virtutea poate să fie dobîndită să fie deprinsă de individ, în opoziție cu viciul. În spiritul moralei sociale a lui Aristotel, stabilește definiția virtuții, dar el caută să ridice, în analizele și teoretizările făcute, conceptul de spiritualitate și mai ales de voință de la nivelul mediului sensibil, la lumea ideilor. Nici unul din principiile sale de morală nu este lipsit de influența stoicilor, care vizau prin teoriile lor suprimarea pasiunilor. Spre deosebire însă de ei, Plutarh arată că pasiunile sînt forțe și că ele nu trebuie distruse, pentru că astfel se distruge existența umană, ele trebuie să fie puse în slujba rațiunii și aceasta se realizează prin iluminarea gîndirii umane. Această morală a moderației, a căii de mijloc, pusă în lu-

mină prin viețile unor mari personalități, se bazează, în mare măsură, pe critica viciilor și a defectelor. Plutarh critică defecte, vicii sau pasiuni cu un grad mediu de gravitate, încît **Viețile** sale, prin scopul urmărit, au un aspect de consultanță. Sub aspectul acestor defecte ale societății, el sugerează violențele latente și germeii lor de neînălțurat: setea fără scrupule de a petrece viața, furia simțurilor, eternul egoism. Deși observația are astfel un aspect indicativ la el, mai mult decît descriptiv, decît analitic, totuși fiecare caz particular intră într-o anumită categorie care în acest mod acuză caracter comune, relevă raporturile, face să se întrevadă consecințele. Toate trăsăturile și cazurile sînt prezentate în elementele lor specifice, în situațiile tipice: pă-

printr-un obicei contrar (bun), pe baza unei cunoașteri temeinice a realității, prin crearea unei posibilități concrete de recunoaștere a adevărului pozitiv, printr-o serie de exerciții morale, variate și gradate care să urmărească acest scop. Astfel, plecînd de la teoria lui Platon în analiza elementelor negative și a celor pozitive, Plutarh folosește metodele lui Aristotel și ale peripateticilor. Aspectul pozitiv, în ultimă analiză, al prezentării, rezultă, deci, din concepția sa metodologică profund peripatetică. Scopul educativ este practic primordial, așa cum îl și mărturisește și este realizat prin folosirea unei teorii a cărei structură are un aspect inedit. De asemenea, **Viețile paralele** demonstrează că biografia nu este o specie a genului scrierilor istorice, ci una indepen-

plu viu. În acest mod, în fiecare **Viață** se întrefes scene ample, grandioase, cu anecdote, expresii etc., prin tot ce au ele mai semnificativ în determinarea trăsăturilor psihice și morale ale personalității. Într-un cuvînt, el caută, și reușește să releve, după exemplul lui Isocrate și al peripateticienilor, în mod sugestiv, ceea ce este mai caracteristic în natura umană a personalității.

O metodă importantă de prezentare este gradația. Fiecare personalitate prinde contur prin specificul ce i-l conferă autorul în virtutea scopului urmărit, devine un tip particular pentru ca în finalul prezentării trăsăturile să fie plastic reliefate și să întregască literar și etic un portret distinct care se poate include ușor într-o categorie caracterologică teoretică. Principala sa formă de relevare a trăsăturilor specifice ale personalității este comparația, paralelismul și ea se bazează pe intuiție.

Portretul astfel realizat, deși, cum am arătat, este sugestiv în trăsăturile sale, rămîne fără unitate în privința formei și totodată fără mișcare, static. Analiza psihologizantă care rezultă din imbinarea fondului de idei cu metodele de analiză și prezentare reprezintă o treaptă în evoluția speciei, ca suport al scopului moral educativ și fixează specia literară a biografiei ca o specie distinctă în raport cu scrierile istorice (scrierea istorică ia personalitatea ca pe un dat, analizînd conjuncturile politice, sociale etc. și cel mult faptele sale, dar ca pe niște produse ale acestor conjuncturi după teoria lui Tucicide), pe cînd specia literară a biografiei analizează personalitățile. Mai tîrziu, Suetonius, dezvoltînd direcțiile date de Plutarh, analizează, în echilibrul dialectic prevăzut de Isocrate, gîndirea și acțiunile personalităților în funcție de conjunctură. Plutarh dovedește, prin limitele analizei psihologice, că nu a primit influența gîndirii morale și a teoriilor de metodă de la romani.

Prin **Viețile paralele**, el a realizat totuși o apropiere între gîndirea morală greacă și romană și o contopire între idealurile etice ale grecilor și romanilor. Este de notat în acest sens că, în evoluția ei, specia literară a biografiei a ajuns pe culmile valorice la Plutarh și apoi la Suetonius Tranquillus; la greci din nevoia unui reviriment moral al întregii societăți, iar la romani numai cînd s-a cristalizat noua formă politică, imperiul.

CLAUDIU AL. BOJIN

CĂRȚI • CĂRȚI • CĂRȚI • CĂRȚI

lăvrăgeala, indiscreția, falsa rușine, răutatea alunecînd spre minie etc. Plutarh dovedește o adoptare directă și perfectă a principiilor peripateticilor în analizarea și prezentarea **Vieților**. De aceea, el denumește pe Teofrast „acela dintre toți filozofii care este cel mai plăcut de a fi ascultat și de a primi învățătură de la el.” El analizează caracterelor teoretizate și tipizate de Teofrast în cauzalitatea concretă a **Vieților**. Aspectul esențial al întregii opere, care, într-o primă analiză, pune în lumină fondul de idei și structura, îl constituie raportul dintre metoda analitică și metoda descriptivă. Peripateticii susțineau că răul iese la iveală fără altă analiză decît numai prin elucidarea binelui, este de ajuns ca binele să fie prezentat, pentru ca astfel — prin simpla comparație — cel rău să se adreseze să deosebească trăsăturile negative ale fenomenelor. Plutarh însuși desprinde din această teorie un principiu nou în studiile teoretice, prețios pentru studiul psihologiei de astăzi, și anume că viciul fiind un obicei rău, produs al ignoranței, nu poate să fie dezrădăcinat decît

dentă cu o concepție proprie asupra principiilor fondului, cit și, cum se va vedea, ale structurii formei. Construcția fondului de idei mai implică, în virtutea scopului urmărit, și concluzia că observația nefiind istorică, ci filozofică, are rolul de a demitifica personalitățile, eroii, de a-i laiciza, privindu-i mai realist, la scara valențelor psihice și morale umane, constituind astfel un imbold practic educativ. Prezentînd atît personalități pozitive, cit și negative, demitificîndu-le, biograful soote în evidență elementele pozitive, pe care caută să le prezinte la nivelul de sublim uman. Așa cum ne mărturisește singur, la începutul **Vieții lui Nicias**, Plutarh reliefează elementele semnificative, extinzîndu-le în concretizarea personalităților. El relatează fapte, păreri, documente, anecdote, expresii celebre, obiceiuri din viața de familie și publică, umorul specific și fizionomia personalităților — toate acestea devenind elemente ale descriției morale. Ele sînt definiții pentru maniera de a surprinde caracterul, asigurînd gradul de individualizare a personalităților care sintetizează acel exem-

PROIECTUL PROGRAMEI DE BIOLOGIE

(Urmare din numărul 17)

ANUL II — LICEU

Elemente de anatomie și fiziologie comparată

a) Fiziologie celulară.

Cellula: unitatea structurală și funcțională a materiei vii (1 oră); (Lectură: Microscopul electronic); **Membrana celulară:** structură și funcție (1 oră); (Lectură: Dimensiunile celulelor); **Citoplasma și rolul organelor celulare** (2 ore); **Nucleul, structura și funcții** (1 oră); (Lectură: Teoria celulară a lui Schwann și Schleiden); **Noțiuni privind metabolismul celular;** fenomenul de permeabilitate (1 oră); **Acțiuni enzimatică ale celulei;** autoreglarea (1 oră); **Diviziunea celulară amitotică și mitotică** (1 oră); **Diviziunea meiotică** (1 oră); **Diferențierea și specializarea celulelor** (1 oră); **Originea și evoluția celulelor** (1 oră).

RECAPITULARE (1 oră).

b) Fiziologia nutriției.

Fotosinteza și chimiosinteza; rolul lor cosmic (2 ore); **Autotrofia și heterotrofia;** dependența între animale și vegetale (hrană, respirație) (1 oră); **Ciclurile carbonului, azotului și apei în natură** (1 oră); **Digestia ca rezultat al interdependenței dintre aliment, enzimă și motricitatea intestinală** (1 oră); (Lectură: Digestia intracelulară); **Absorbția principiilor alimentare și transportul acestora prin sânge** (1 oră); **Circulația serei la plante și forțele fizico-chimice care o condiționează;** substanțe de rezervă (1 oră); **Singele** (1 oră); **Circulația la animale;** pompa cardiacă și vasele (1 oră); **Circulația capilară, schimburile dintre sânge și țesuturi** (1 oră); (Lectură: Compartimentele lichide ale organismului, sistemul circulator limfatic și rolul său); **Respirația anaerobă și aerobă la plante și animale** (1 oră); **Funcția respiratorie a singelui;** schimbul gazos la nivelul aparatului respirator (1 oră); (Lectură: Respirația acvatică cutanee, branhială și respirația aeriană, traheală, pulmonară, homeotermia, poikilotermia și hibernarea); **Nevoile alimentare ale omului după ocupații;** rații alimentare după vârste și nevoi (1 oră); (Lectură: Vitaminele); **Metabolismul alimentar:** glucidic, lipidic, proteic (1 oră); (Lectură: Foamea și setea); **Excreția la plante;** excreția nefridiană și renală la animale; **eliminarea produsilor catabolici** (1 oră); **Glande cu secreție internă:** hipofiză, tiroidă, paratiroidă, timus, pancreas, suprarenale, sexuale (1 oră); (Lectură: Pitici și giganți hormonal); **Reglarea neuro-endocrină a proceselor metabolice** (1 oră).

RECAPITULARE (1 oră).

c) Fiziologia relației cu mediul.

Mișcarea la plante: intracelulară, de creștere, de locomoție (1 oră); **Exo- și endoscheletul animalelor** (1 oră); **Mușchii netezi, striati, cardiaci** (1 oră); **Reacțiile energetice ale mușchiului** (1 oră); (Lectură: Acțiuni antagoniste musculare, locomoția în mediul acvatic și aerian); **Sistemul nervos ganglionar în seria animală** (1 oră); **Sistemul nervos cerebrospinal în seria animală** (1 oră); **Structura scoarței cerebrale la om:** localizări corticale (1 oră); (Lectură: Somnul și visele); **Analizatorii de contact și de distanță;** senzațiile (2 ore); **Sistemul nervos vegetativ** (1 oră); **Reflexele medulare și bulbare** (1 oră); **Reflexele diencefalice și vegetative** (1 oră); **Reflexele condiționate** (2 ore); (Lectură: Reflexe condiționate la animale sălbatice); **Stereotipia dinamică și vegetativă:** nevrozile (1 oră); **Instinctele la animale și om** (1 oră); (Lectură: Cui-băritul păsărilor din Delta Dunării); **Sistemul al doilea de semnalizare:** fonațiunea (2 ore); **Funcția integratoare și reglatoare a sistemului nervos** (1 oră); **Interrelația dintre sistemul nervos și cel endocrin** (1 oră).

RECAPITULARE (1 oră)

Predare	49 ore
Recapitulări	3 ore
Lucrări practice	10 ore
T o t a l	62 ore

LUCRĂRI PRACTICE

1. Forța de turgescență a plantelor.
2. Plasmoliza celulelor vegetale.
3. Digestia intracelulară la amibă.
4. Acțiunea enzimelor salivare asupra amidonului.
5. Digestia pepsică a albuminei

de ou (metoda Matt). 6. Acțiunea sucului pancreatic asupra glucidelor. 7. Bila și proprietățile ei, rol în digestie. 8. Analiza gazelor respiratorii la șobolan (sau om). 9. Măsurarea capacității respiratorii la om. 10. Înscrisura mișcărilor cardiace la broască. 11. Coagularea singelui. 12. Reglarea nervoasă a activității inimii (excitarea simpaticului și a nervului vag). 13. Respirația țesuturilor vegetale sau animale (Warburg simplu). 14. Cardiografie normală și acțiunea unor droguri (nicotină). 15. Secuza musculară și oboseala mușchiului. Înscrisura grafică a fenomenului de oboseală la gastrocnemianul de broască. 16. Ergografia la om; efectul opririi circulației. 17. Variațiile electrice ale mușchiului (laba galvanoscopică). 18. Descoperirea sistemului nervos la broască, la găină, la șobolan. 19. Descoperirea sistemului vegetativ la broască. 20. Disecția ochiului de miel. 21. Formarea imaginilor pe retină. 22. Experiența Mariotte (pata oarbă). 23. Legile reflexelor spinale la broască; reflexe spinale la om. 24. Formarea de reflexe condiționate la cățe, pui, pești. 25. Avitaminoze la porumbel. 26. Acțiunea tiroxinei asupra metamorfozei mormolocilor de broască.

ANUL III — LICEU

Reproducerea și ereditatea

a) Fiziologia reproducerei

Reproducerea sexuată și asexuată la plante (2 ore); (Lectură: Viața lui Burbank și Miciurin); **Alternanța de generații:** haploide și diploide, în cursul evoluției lumii vii (1 oră); **Reproducerea la gimnosperme și angiosperme** (2 ore); **Dezvoltarea embrionară și post-embrionară la plante** (1 oră); **Procesul de formare al gameților la animale** (1 oră); **Fecundarea la animale** (2 ore); (Lectură: Polenizarea artificială la plante și însămânțarea artificială la animale); **Dezvoltarea embrionară și post-embrionară la animale** (2 ore); **Procese de metamorfoză la insecte și batracieni** (2 ore); **Condițiile de ecloziune ale oului** (1 oră); (Lectură: Ferme de păsări); **Gestația, durata; nașterea la mamifere** (1 oră); (Lectură: Grija pentru pui la animale); **Lactația la mamifere** (1 oră); (Lectură: Industria laptelui în România).

RECAPITULARE (1 oră)

b) Ereditatea (genetica)

Variația în lumea vie (1 oră); **Legile mendeliene ale eredității** (1 oră); (Lectură: Gr. Mendel, fondatorul geneticii); **Mono și di-hibridarea** (2 ore); **Importanța legilor mendeliene pentru practica ameliorării plantelor și animalelor** (2 ore); (Lectură: O fermă experimentală la Askania Nova); **Teoria cromozomială a eredității** (2 ore); (Lectură: T. Morgan, fondatorul citogeneticii); **Determinismul genetic al sexelor** (1 oră); (Lectură: Caracterele sexuale secundare); **Acizii nucleici (ADN și ARN) și rolul lor genetic** (2 ore); **Replacția materialului genetic** (1 oră); **Noțiunea de genă și mutații genetice** (1 oră); **Codul genetic și biosinteza proteică** (2 ore); **Reglajul genetic al activității celulare** (1 oră); **Ereditatea umană; omul ea obiect de studiu al geneticii, variabilitatea umană și rasele umane** (3 ore); **Cromozomii umani și cromatina sexuală** (1 oră); **Maladii cromozomiale și metabolice umane** (2 ore); **Consultații genetice** (1 oră); **Ereditatea și mediul ambiant** (1 oră).

RECAPITULARE (4 ore)

Predare	40 ore
Recapitulări	5 ore
Lucrări practice	12 ore
La dispoziția profesorului	5 ore
T o t a l	62 ore

LUCRĂRI PRACTICE

1. Butășirea, marcotajul, altoirea.
2. Polenizarea selectivă și observarea rezultatelor.
3. Generații haploide și diploide la mușchiul de pământ.
4. Creșterea de viermi de mătase și urmărirea metamorfozei.
5. Înmulțirea unei familii de șoricești albi.
6. Urmărirea fazelor embrionare la embrionul de găină.
7. Experiențe de hibridare la mazăre.
8. Influența luminii, temperaturii și sârur-

Reamintim profesorilor de specialitate că proiectul programei de biologie — prezentat în cele trei numere succesive ale revistei noastre — este supus dezbaterei. Observațiile și sugestiile legate de îmbunătățirea conținutului proiectului pot fi expediate până la data de 30 octombrie 1971 pe adresa Ministerului Învățământului, str. Spiru Haret nr. 12, Direcția generală pedagogică de cultură generală.

CINSTIRE ȘCOLILOR

În calendarul lunii octombrie

Aniversările multicentenare, centenare, semicentenare ale școlilor au devenit adevărate sărbători pentru localități, pentru județe, pentru școli, prilej de cinstire a tradițiilor înaintate ale învățământului românesc, de educare patriotică a elevilor.

După ce în anul școlar trecut sint înscrise aniversări de prestigiu ale școlii noastre românești: 325 de ani de existență a Liceului din Zalău, județul Sălaj, 125 de ani viză ai Liceului „Gheorghe Roșca Codreanu” din Birlad, jud. Vaslui, centenarul Liceului „Decebal” din Deva, 200 de ani de activitate a Școlii generale din Maieru, județul Bistrița-Năsăud și altele.

În calendarul lunii octombrie sint înscrise aniversări de prestigiu ale școlii noastre românești: 325 de ani de existență a Liceului din Zalău, județul Sălaj, 125 de ani viză ai Liceului „Gheorghe Roșca Codreanu” din Birlad, jud. Vaslui, centenarul Liceului „Decebal” din Deva, 200 de ani de activitate a Școlii generale din Maieru, județul Bistrița-Năsăud și altele.

Cu prilejul acestor aniversări în școli se vor organiza sesiuni de comunicări ale elevilor și profesorilor, adunări festive, expoziții, se vor edita lucrări monografice, anuare, numere festive de reviste etc. Ministerul Învățământului a alocat importante sume de bani pentru dotarea acestor școli cu aparatură de laborator, cu cabinete fonice, cu cărți etc.

CONSTANȚA BĂRBOI

Bicentenarul școlii din Monor,

La 30 km de Bistrița, capitala județului Bistrița — Năsăud, și la 18 km de orașul Reghin, se află Monorul, un vechi sat de oieri și agricultori. În secolul al XVIII-lea, ca o consecință a înființării regimentelor românești de graniță și a dezvoltării concepțiilor iluministe, Monorul, împreună cu alte câteva sate năsăudene, a fost dotat cu o școală trivială.

La început școala a fost susținută de regimentul grăniceresc de la Năsăud, iar în 1858, după desființarea regimentului, a devenit școală confesională. În 1864 ea a fost declarată școală normală, având patru clase, iar în 1885 școală populară cu caracter comunal. În 1889 i s-a adăugat și un curs de agricultură practică. Astăzi școala din Monor, sub conducerea profesorului I. Băbă-lău, este o școală generală de 10 ani.

La inițiativa cadrelor didactice locale în anul 1968 s-a înființat în incinta școlii și un muzeu istoric, etnografic și pedagogic, care relevă tutuzor vizitatorilor importanța culturală a acestui colt de veche țară românească.

La aniversarea bicentenarului său, școala din Monor, servită de cadre valoroase, reprezintă una din cele mai apreciate școli de cultură generală și de educație comunistă.

VASILE NETEA

Lucrările celei de-a VI-a Conferințe a ministrilor învățămîntului din țări socialiste

În zilele de 5, 6 și 7 octombrie, s-au desfășurat, la București, lucrările celei de a VI-a Conferințe a ministrilor învățămîntului din țări socialiste, la care au participat delegațiile: Republicii Populare Bulgaria, condusă de Nacio Papazov, președintele Comitetului de stat pentru știință, progres tehnic și învățămînt superior; a Republicii Socialiste Cehoslovace condusă de Stefan Chochol, ministrul învățămîntului din R.S. Slovacă; a Republicii Cuba, condusă de Belarmino Castilla Mas, ministrul educației; a Republicii Democratice Germane, condusă de Heinz Joachim Böhme, ministrul învățămîntului superior și mediu de specialitate; a Republicii Populare Mongole, condusă de Teveent, Sanjaasuren, adjunct al ministrului învățămîntului; a Republicii Populare Polone, condusă de Wit Drapich, ministrul adjunct al educației și învățămîntului superior; a Republicii Socialiste România, condusă de Mircea Malița, ministrul învățămîntului; a Republicii Populare Ungare, condusă de Polinszky Károly, adjunct al ministrului culturii; a Uniunii Sovietice condusă de Viaceslav Petrovici Eliutin, ministrul învățămîntului superior și mediu de specialitate; a Republicii Democratice Vietnam, condusă de Ta Quang Bau, ministrul învățămîntului superior.

Președinte al celei de a VI-a Conferințe a ministrilor învățămîntului din țări socialiste a fost ales ministrul învățămîntului din Republica Socialistă România.

Delegațiile la conferință au susținut referate axate pe probleme majore actuale ale învățămîntului superior prin-

tre care eficiența acestuia, perfecționarea cadrelor didactice, promovarea unor cercetări științifice asupra organizării și funcționării instituțiilor de învățămînt superior, educația comunistă a tineretului studențesc. Dezbaterile au evidențiat necesitatea schimbului de păreri și informații, a cunoașterii experienței fiecărei țări, precum și utilitatea continuării și adîncirii colaborării bilaterale și multilaterale în domeniul învățămîntului superior între țările socialiste.

Au fost analizate, de asemenea, aspecte structurale ale sistemelor de învățămînt superior în condițiile revoluției tehnico-științifice, preocupări și concepții asupra rolului și perspectivei de dezvoltare ale învățămîntului superior, precum și alte probleme organizatorice și tehnologice de interes reciproc.

În cursul discuțiilor, delegații din conducerea ministerelor și a unor instituții de învățămînt superior au prezentat date, inițiative, rezultate și observații deduse din dezvoltarea învățămîntului superior din țările lor.

Delegația Republicii Democratice Vietnam a prezentat participanților la conferință un film documentar despre activitatea școlii superioare din R.D. Vietnam.

Conferința a acceptat invitația delegației cehoslovace ca cea de a VII-a Conferință a ministrilor învățămîntului superior din țări socialiste să aibă loc în R.S. Cehoslovacă.

Lucrările conferinței s-au desfășurat într-o atmosferă caldă, de prietenie, înțelegere și respect reciproc.

Note de drum

Repere actuale în învățămîntul din R. S. Cehoslovacă

În R. S. Cehoslovacă școlarizarea copiilor începe, ca și la noi, la 6 ani. O parte a copiilor între 3 și 5 ani frecventează grădinițele, preconizându-se ca în viitorii 3—4 ani în învățămîntul preșcolar să fie cuprinși toți copiii de la vîrsta de 5 ani.

Învățămîntul general obligatoriu are o durată de 9 ani și este organizat pe două cicluri: primul ciclu de 5 ani — clasele I—V și al doilea de 4 ani — clasele VI—IX.

Absolvenții școlii generale își pot continua studiile, pe baza unui concurs fie în liceele de cultură generală, fie în liceele de specialitate, fie în diversele forme ale învățămîntului profesional.

În prezent, 20% din absolvenții școlii generale urmează cursurile unui liceu de cultură generală, 25% pe cele ale unui liceu de specialitate și circa 50% ale unei școli profesionale. Așadar, peste 75% din absolvenții școlii generale de 9 ani se îndreaptă spre învățămîntul profesional și de specialitate, unde capătă o pregătire profesională menită să le asigure integrarea în producție.

Învățămîntul liceal — gimnaziul — are în prezent, o durată de 4 ani (pînă în acest an el dura doar 3 ani) și cuprinde liceele de cultură generală și cele de specialitate — industriale, economice, agricole, sanitare etc. Diversificarea în liceul de cultură generală se realizează începînd cu anul I; planul de învățămîntul prevede două secții: reală și umană, precum și predarea unui număr de obiecte la alegere.

Învățămîntul profesional. Pregătirea muncitorilor calificați se realizează prin școlile profesionale cu durata de 3 ani, în care sînt primiți, pe bază de concurs, absolvenții ai școlii generale de 9 ani. Există o diversitate de forme în învățămîntul profesional: școli

profesionale ale marilor uzine și combinate industriale, pe lângă care sînt organizate ateliere de producție și internate proprii; școli profesionale subordonate inspectoratelor școlare județene, în cadrul cărora au loc cursurile teoretice, învățămîntul practic fiind realizat sub îndrumarea maistrilor din întreprinderile pentru care elevii respectivi sînt pregătiți; funcționează, experimental și școli tehnico-profesionale cu durata de 5 ani, urmînd ca la absolvirea școlii, elevii să obțină, concomitent cu certificatul de muncitor calificat, diploma de bacalaureat. Alte școli tehnico-profesionale cu durata de un an, primesc absolvenții ai liceelor, pregătirea acestora reducîndu-se aici la obiectele de specialitate și la lucrări practice.

Constituția R.S. Cehoslovace garantează organizarea învățămîntului în limba maternă tuturor naționalităților conlocuitoare. Alegerea școlii și a limbii de predare este lăsată pe seama părinților. În lumina acestor prevederi, pentru copiii aparținînd naționalităților conlocuitoare maghiară, ucrainiană și polonă funcționează grădinițe, școli și secții la școlile generale de 9 ani, licee de cultură generală, licee de specialitate și școli profesionale în limba maternă.

Liceul industrial din Koice, pe care am avut prilejul să-l vizităm, asigură calificarea elevilor în specialitățile mașinării și electrotehnice. Școala dispune de ateliere de mecanică și electrotehnică, utilitate cu mașini-unelte moderne (strunguri, freze, raboteze, aparatură de măsură și control etc.), de laboratoare de fizică și chimie, săli de desen etc. În atelierele școlii, elevii lucrează diverse comenzi pentru întreprinderile industriale, în general subansambluri ale unor produse ale acestor întreprinderi, fondurile realizate folosindu-se ca mijloace extrabugetare, pentru extinderea și modernizarea dotării atelierelor, pentru lărgirea bazei didactice materiale a școlii și organizarea unor activități extrașcolare, excursii etc.

Liceul economic din Koice, care are și o secție cu limba de predare maghiară, pregătește viitori specialiști cu studii medii necesari comerțului, corespondenți în limbile străine etc. Școala dispune de laboratoare pentru mașini de calcul, mașini de scris etc. O sală de gimnastică dotată cu aparatură, teren sport amenajat cu instalații aferente și o sală de festivități asigură buna desfășurare a activităților variate și atractive extrașcolare. De condiții materiale deosebite dispune și liceul economic și cel agricol din C. Tecin și școala generală de fete din Trinec ale căror ateliere și laboratoare dotate funcțional asigură legarea strînsă a învățămîntului de producție.

Atributele majore ale școlii de toate gradele din R. S. Cehoslovacă definesc un sistem de învățămînt dinamic și în plină dezvoltare.

FRANCISC URMENYI

CONTRASTE

FRANȚA

Simptome puternice de criză în învățămînt

Presă franceză — cotidiană sau revistele de specialitate — este preocupată de la un timp de grava criză care stăpînește, sub multiple aspecte, învățămîntul din Franța. „Cronicizarea“ fenomenului alertează deopotrivă pe cei implicați direct — cadrele didactice — cit și pe cei care răspund, într-un fel sau altul, de drepturile și statutul social al învățătorilor și profesorilor francezi — sindicatele învățămîntului și educației, ministrul de resort, guvernul.

Deschiderea noului an școlar, în atmosfera încordată a mișcărilor greviste care au cuprins un mare număr de profesori din învățămîntul secundar, constituie „un simptom“ în plus al agravării acestei situații, care se cere curmată prin soluții raționale și realiste. Discuțiile, declarațiile și dezbaterile angajate în presă relevă drept puncte vulnerabile ce caracterizează criza — în special a învățămîntului secundar: probleme de ordin material (lipsa profesorilor, a

mijloacelor, a localurilor etc.), nemulțumirile și neliniștea cadrelor didactice determinate de „degradarea“ condiției lor sociale, psihologice și profesionale și probleme care privesc conținutul, rolul și finalitatea învățămîntului în sine.

În opiniile lor, publicate în ultimul număr al revistei „L'écologie et la nation“, doi reprezentanți ai S.N.E.S.-ului (Sindicatul național al învățămîntului secundar), A. Drubay și E. Camy-Peyret, acuză numeroase reforme care vizează un compartiment sau altul al învățămîntului, fără a reuși să-l restructureze substanțial, astfel încît să contribuie efectiv la formarea unor elevi capabili să se realizeze ca „cetățeni și producători“, înarmați cu „cunoștințe solide fondate rivitoare la dezvoltarea științelor și bazate pe experiențele acumulate în viața economică, socială și politică“.

Criza este explicată, în parte, și prin dogmatismul pedagogiei tradiționale, prin lipsa unei pregătiri adecvate societății moderne a învățătorilor, prin insuficiența cunoștințelor psiho-pedagogice. În activitatea colegiilor, de pildă, crearea echipelor de profesori, deschiderea acestor instituții spre viața socială și economică ar putea elibera corpul profesional din inerție și asigura conținutul procesului de învățămînt cerut de contemporaneitate.

Criza se resimte cel mai puternic însă la

nivelul liceului și reclamă schimbări radicale din punct de vedere pedagogic, social, psihologic, profesional, cultural. S.N.E.S. militază, în această direcție, pentru crearea unor instituții școlare moderne, în consens cu ultimele cuceriri ale științei și tehnicii, cu ultimele noutăți culturale, a unei instituții de educație în care elevii să-și poată utiliza — bine orientate — forțele de creație, dorința de acțiune, nevoia de angajare.

VALERIA BACIU

